

हेटौंडा उपमहानगरपालिका
२ नं. वडा कार्यालय
नगरपालिका रोड, हेटौंडा
बागमती प्रदेश, नेपाल

बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा पश्चात दिगोपनाका लागि पञ्चवर्षिय रणनीतिक योजना

आ.व. २०८०/०८१ देखि २०८४/०८५ सम्म

प्रकाशक

हेटौंडा उपमहानगरपालिका
२ नं. वडा कार्यालय
प्रथम संस्करण, २०८१ जेष्ठ

सम्पादन सल्लाहकार

विष्णु गोपाल महर्जनः वडा अध्यक्ष, २ नं. वडा

सुरज बर्तौलाः वडा सदस्य, २ नं. वडा

विष्णु कुमारी लामिछानेः प्रमुख, महिला बालबालिका तथा समावेशीकरण महाशाखा

राम प्रसाद गुरागाईः वडा सचिव, २ नं. वडा

लेखन तथा सम्पादन

सपना दुङ्गाना : बालमैत्री स्थानीय शासन, नगर सहजकर्ता, हेटौडा उपमहानगरपालिका

लेखन सहयोग

राहुल शर्माः बालमैत्री स्थानीय शासन, वडा सहजकर्ता, २ नं. वडा

डिजाईनिङ्ग/पेज सेटिङ्ग : हेटौडा उपमहानगरपालिका, २ नं. वडा

सर्वाधिकारः २ नं. वडा कार्यालय

हेटौंडा उपमहानगरपालिका
२ नं. वडा कार्यालय
नगरपालिका रोड, हेटौंडा, मकवानपुर
बागमती प्रदेश, नेपाल

पत्र सङ्ख्या:

चलानी नं.:

मिति: २०८१/०२/१९

मेरो प्रतिबद्धता

बालबालिकाहरू हाम्रो अमूल्य सम्पत्ति हुन्, यिनीहरू आजका साझेदार र भविष्यका कर्णधार हुन् जसको हामीले संरक्षण गर्नु पर्दछ । यिनीहरूको सुन्दर भविष्य निर्माणमा घरपरिवारको साथै यस वडाको ठूलो जिम्मेवारी र दायित्व हुन्छ । भविष्यमा वडा संचालनको एउटा ठूलो हिस्सा ओगटेको आजको बालबालिकाको क्षेत्रमा हामीले लगानी गर्नु आवश्यक छ ।

यहि कर्तव्य बोध भई यस २ नं. वडाले २०७९ मंसिर १२ गते देखी बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतीको अवलम्बन गरी अवधारणाको सघन रूपमा सुरुवात गरेको थियो। जसको फलस्वरूप हाल २ नं. वडा बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणाको अन्तिम चरणमा आइपुगेको अवस्था छ ।

यस वडामा बालमैत्री स्थानीय शासनको कार्यान्वयनका लागि बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७८ ले व्यवस्था गरेका ५१ ओटा सूचक प्राप्तीका लागि यस वडालाई उपयुक्त ठानी सघन रूपमा कार्यान्वयन गर्दै आज घोषणाको अन्तिम चरणमा आइपुग्दा तथ्याङ्कको अवस्था अध्यावधिक गरी सरोकारवालाहरूको सहभागितामा सूचकको अन्तिम अवस्था मापन, कागजात व्यवस्थापन फाईल सूची अनुगमन गराई वडाको अन्तिम प्रतिवेदन र स्थिति पत्र प्रतिवेदन प्रकाशनको अवस्थाको आधारमा बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणाको निरन्तर दिगोपनाका लागि आ.ब. ०८०/०८१ देखी ०८४/०८५ सम्मको पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना तयारी गर्न पाउँदा खुसी लागेको छ

अन्तर्राष्ट्रिय बालअधिकार महासन्धि सन् १९८९ नवेम्बर २० मा नेपाल पक्ष राष्ट्र भई हस्ताक्षर गरी बालअधिकारका ४ पक्ष (बालबचाउको अधिकार, बालसंरक्षणको अधिकार, बालविकासको अधिकार, बालसहभागिताको अधिकार) संरक्षणमा विशेष जोड दिईएको छ । बालबालिकाको हक हितका लागि बनेको संवैधानिक व्यवस्था, ऐन, नीति, निर्देशिका, कार्यविधिहरूको अक्षरस पालना गराउनु यस वडाको परम कर्तव्य हो भन्ने महसुस भएकै छ । यस रणनीतिक योजना बमोजिम आगामी दिनमा स्थलगत कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोत साधनको निरन्तर व्यवस्था गरिने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

अन्तमा यस २ नं. वडालाई बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा तथा बालमैत्री स्थानीय शासनको एउटा सिकाई केन्द्रको रूपमा स्थापना गर्ने कार्यमा आ-आफ्नो तर्फबाट प्रत्यक्ष रूपमा सहयोग, समन्वय समझदारी गर्नु हुने सबैमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

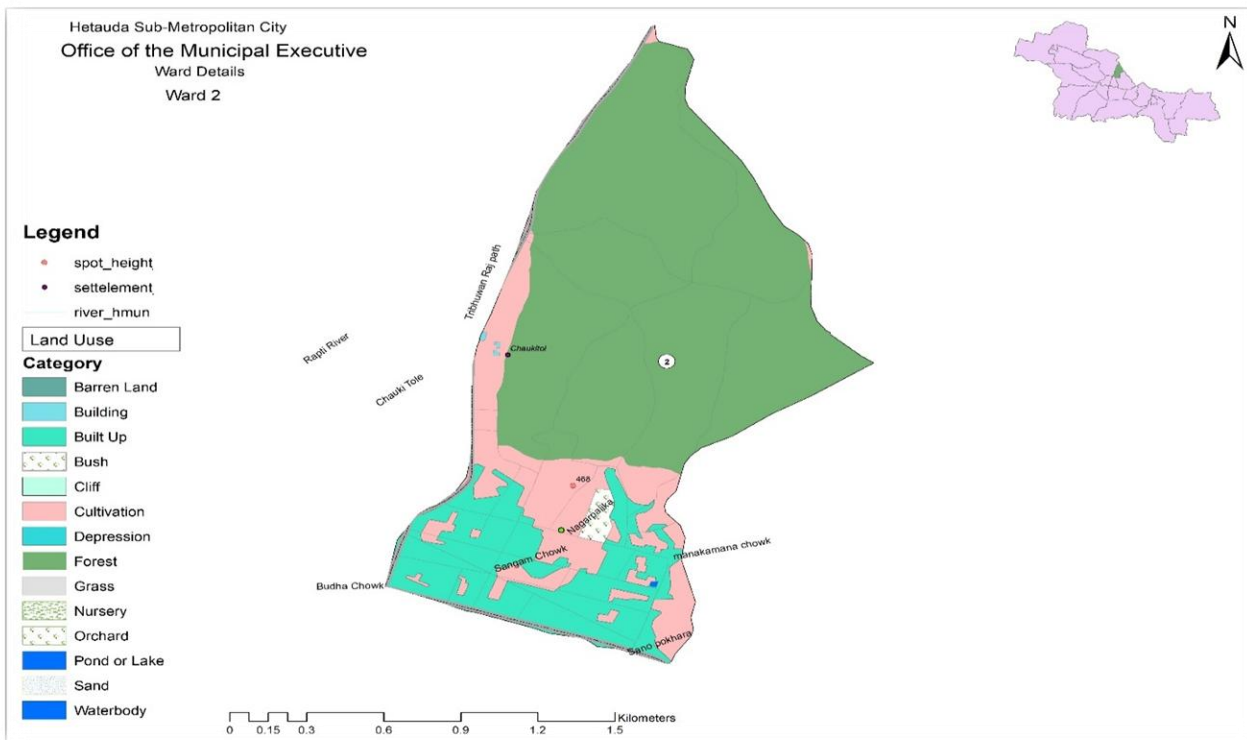
सम्पूर्ण बालबालिकाको उत्तरोत्तर प्रगति तथा उज्ज्वल भविष्यको कामना ।

विष्णु गोपाल महर्जन

वडा अध्यक्ष एवं

बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समिति अध्यक्ष

हेटौंडा उपमहानगरपालिका, वडा नं. २ को नक्सा

वडाको परिचय

२०७१ साल मंसिर १६ गतेको नेपाल सरकारको निर्णयबाट हेटौँडा उपमहानगरपालिका स्थापना भएको हो। नेपालको संविधान २०७२ अनुसारको नयाँ संरचना अनुरूप मकवानपुर जिल्लाका एक मात्र उपमहानगरपालिका बागमति प्रदेशको राजधानीको रूपमा रहेको छ। यस उपमहानगरपालिकामा जम्मा १९ वटा वडाहरू छन्।

वडा नम्बर २ को क्षेत्रफल २.३३ वर्ग कि.मी. रहेको छ। यस वडाको पश्चिम सिमानामा त्रिभुवन राजपथ, दक्षिण सिमानामा कान्ति राजपथ, पूर्व र उत्तर सिमानामा मकवानपुरगढि गाउँपालिका रहेको छ। राप्ति खोलाले पश्चिम तर्फको सिमानासँगै आफलाई फैलाएको छ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस उपमहानगरपालिकाको कूल जनसंख्या १,९३,५७६ (९५,६७८ पुरुष र ९७,८९८ महिला) रहेको छ। यस वडामा घरधुरी तथ्याङ्क संकलन सर्वेक्षण, २०७९ अनुसार १८ वर्ष मुनिका बालबालिकाको जनसंख्या १,८११ रहेको छ जस्मा ९४४ बालक र ८६७ बालिका रहेका छन्। कूल बालबालिकाको जनसंख्यालाई आधार मान्दा ४७.८७ प्रतिशत बालिका र ५२.१३ प्रतिशत बालकको रहेका छन्।

ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा विशेषता

यस हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको वडा नं. २ साविक हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको वडा नं. २ र ३ मिलेर बनेको छ। यस वडाको मुख्य बस्तिहरूमा नगरपालिका रोड, मनकामना चोक, संगम चोक, सानोपोखरा, बुद्ध चोक र चौकि टोल हुन। यस वडासंगै राप्ति नदीको तट भएर त्रिभुवन राजपथ गएको छ। यहाँको ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरूमा बनस्वण्डी र जलेश्वर आदी रहेको छ। यस वडामा प्रदेश स्तरिय र जिल्ला स्तरिय सरकारि तथा अन्य संघ संस्थाहरू रहेका छन्।

प्रमुख व्यवसाय र रोजगारीको अवस्था

यस वडामा व्यापार-व्यवसायको क्षेत्रमा सबैभन्दा धेरै परिवारहरु आवद्ध रहेका छन् अर्थात ४२% परिवार छन् भने २३% सेवा-नोकरीको क्षेत्रमा संलग्न छन्। कृषि र पशुपालन गर्नेहरु ३ प्रतिशत र ज्याला मजदुरी गर्नेहरु ६ प्रतिशत छन्। यस वडाबाट वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्तिहरुको संख्या २३४ रहेको छ र ती मध्ये ३५ प्रतिशत महिला छन्।

बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा पश्चात दिगोपनाका लागि रणनीतिक योजना

पृष्ठभूमि

सुदृढ, सक्षम, जवाफदेही, स्थानीय शासन पद्धति मार्फत बालअधिकारको समग्र पक्ष कार्यान्वयन गरी नेपालको संविधान २०७२ बमोजिम स्थानीयतहमा बालअधिकारको माध्यमद्वारा शासन प्रकृत्यामा सुशासन अभिवृद्धि गर्न ल्याइएको अवधारणा नै बालमैत्री स्थानीय शासन हो । संविधानमा भएको बालअधिकार सम्बन्धी व्यवस्था, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ परिच्छेद ३ दफा १२ को उपदफा २ को (ग), बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५, बालअधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि (CRC), १९८९, लगायत बालबालिका सम्बन्धी अन्य कानून, वडा नगरको नीति तथा कार्यक्रमहरूले समेत बालअधिकारको समग्र पक्षलाई सम्बोधन गरेको छ । यो वडा समुदायको नजिकमा रहेर सेवा प्रवाह गर्ने निकायको रूपमा स्थापित भैसकेको छ । यस सन्दर्भमा बालअधिकारको विषयलाई स्थानीय तहको समग्र कार्य पद्धति र प्रणालीमा अन्तर्भूत गर्दै कार्यान्वयनमा लैजान उपयुक्त देखिन्छ । यस वडाले सोही कार्यलाई आत्मसाथ गर्दै बालमैत्री स्थानीय शासन र समग्र बालअधिकारको विषयलाई समग्र कार्य पद्धति र प्रणालीमा अन्तर्भूत गर्ने प्रतिवद्धता गरेको छ ।

असहाय, अनाथ, अपाङ्गता, जोखिममा रहेका बालबालिकाको संरक्षणमा जोड दिदै सबै सरकारवालाहरूको सहभागिता सहितको बालसहभागिताको माध्यमबाट बालबालिकाको अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न योजनावद्ध कार्यक्रमहरू संचालन गरी वडालाई २०८१ असाढ मसान्त भित्र बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा गरी घोषणा पश्चात यसको निरन्तर दिगोपनाको सुनिश्चित गर्नको लागि यो बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा पश्चातको रणनीतिक योजना तयार गरिएको हो ।

रणनीतिक योजनाको लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिहरू

लक्ष्य

१. सुदृढ, सक्षम र जवाफदेही स्थानीय शासन पद्धति मार्फत बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रवर्धनबाट बालअधिकार प्राप्तीका लागि प्रयास वातावरण सृजना भई बालबालिकाको लागि आवश्यक सेवाको उपलब्धता र गुणस्तरमा उल्लेखनीय सुधार भै सेवाको सुनिश्चितता भएको हुने ।
२. यो वडा बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडाको रूपमा निरन्तर कायम रहने ।

उद्देश्यहरू

१. बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा पश्चात पनि प्राप्त उपलब्धीहरू कायम राख्ने ।
२. बालमैत्री स्थानीय शासनका ५१ वटै सूचकहरू सत प्रतिशत हाँसिल गर्ने ।
३. बालबालिकालाई प्रदान गरिने सेवा र अधिकारको क्षेत्रमा गुणस्तरमा सुधार गर्ने ।
४. रणनीतिक योजना बमोजिम उचित लगानी गर्ने ।
५. थप गुणस्तरीय बालमैत्री वातावरण तयार गर्ने ।
६. वडा कार्यालयको शासकीय पद्धतिलाई बालमैत्री बनाउने ।

रणनीतिक योजना तर्जुमा प्रक्रिया

वि.सं. २०८० मंसिर १२ गते देखि बालमैत्री स्थानीय शासन अवलबन गरी विविध चरणमा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति, कार्यविधिहरू, बालबालिकाको आवधिक लगानी योजना, बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा कार्ययोजना लगायतका योजनाहरू निर्माण गरी उक्त नीति तथा योजनाहरू कार्यान्वयन गरिएको छ । बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ मा तोकिएको न्यूनतम ५१ ओटा सूचक तथा ५ चरणको २८ ओटा तहगत खुडकिलाहरूलाई मूलआधार मानी उक्त सूचक तथा तहगत खुडकिला प्राप्त गरिसकेको अवस्था छ । हाँसिल भएका अवस्थालाई निरन्तर टिकाई राख्न

अत्यन्त जरूरी छ । बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणा पश्चात यसको दीगोपनाका लागि रणनीतिक योजना तयारी गर्दा विशेष रूपमा निम्न प्रक्रिया अवलम्बन गरिएको छः

- वडाका जनप्रतिनिधिहरू वडा सचिव , बालबालिका प्रतिनिधि शैक्षिक संस्थाहरू, स्वास्थ्य संस्था , बालमैत्री वडा सहजकर्ता, टोल विकास संस्थाहरूसंग कार्यशाला गोष्ठी गरी ।
- विषयगत तथ्याङ्कको अध्यावधिक (अभिलेखको आधार लिई) ।
- बैठकमा सूचना संकलन गरी नगर र वडा सरोकारवालाहरूसंग सुझाव र पृष्ठपोषण माग ।
- नगरस्तरीय बालवस्तुगत विवरण ।
- स्थलगत अनुगमन ।
- नगरको नीति तथा कार्यक्रम वजेट

दिगोपनाका लागि पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना तर्जुमा किन?

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा गर्नु मात्र आफैमा पूर्ण प्रकृया होइन । घोषणा पश्चातको दिगोपना र निरन्तरतालाई ध्यानमा राख्न नसकिएमा घोषणा गर्नुको औचित्य नरहन सक्छ । त्यसकारण बालमैत्री स्थानीय शासनलाई निरन्तर टिकाइराख्न रणनीतिक योजनाको विशेष आवश्यकता महशुस गरी यो पञ्चवर्षीय योजना तयार गरिएको छ ।

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ अनुसार बालबचाउ, बालसंरक्षण, बालविकास, बालसहभागिता तथा संस्थागत विकास अन्तर्गत सूचकहरूमा ३८ वटा सूचक १०० प्रतिशत र १० वटा सूचक अधिकतम ८०, ९०, ९५ प्रतिशत नतिजा प्राप्ति गरेपनि घोषणा गर्न सकिने प्रावधान भएता पनि त्यसले पूर्णता नपाउने देखिन्छ । तसर्थ बालबचाउको पूर्ण स्तनपान, गर्भवती र सुत्केरी जाँच, आइरन चक्री, हात धुने आनी बानी , त्यसैगरी बालसंरक्षणका बालविवाह, बालश्रम, घरेलु हिंसा, बालसंरक्षण प्रणाली, बालविकास अन्तर्गत बालमैत्री शिक्षण सिकाइ, आधारभूत शिक्षा, छात्रामैत्री शौचालय, बालसहभागिता अन्तर्गत निर्णय प्रक्रियामा सहभागिता, बालसमूहको क्षमता विकास एवं सक्रियता र संस्थागत विकास अन्तर्गत विद्यालय व्यवस्थापन समितिको क्रियाशिलता लगायतका सूचकहरूमा ८० प्रतिशत नतिजा प्राप्त गर्दा बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा गर्न सकिने भएपनि ५१ वटा सूचकहरूमध्ये ४६ वटा सूचक १०० प्रतिशत, ३ ओटा सूचक ९६ प्रतिशत, १ वटा सूचकमा ९५ प्रतिशत र १ वटा सूचकमा ९० प्रतिशतसम्म नतिजा हासिल भएको देखिन्छ । उल्लेखनीय सुधार र निरन्तरताका साथ सत प्रतिशत लक्ष्य प्राप्तिका लागि यो रणनीतिक योजनाको औचित्य छ । साथै सत प्रतिशत नतिजा प्राप्त भएका सूचकहरूमा सोही नतिजाको निरन्तरताको लागि समेत यो रणनीतिक योजनाको औचित्य रहेको छ

हेटौडा उपमहानगरपालिका २ नं. वडाको शासकीय अवस्था विश्लेषण

सबल पक्ष	❖ वडाका जनप्रतिनिधि, राजनीतिक दल र मुख्य विषयगत सरोकारवालाहरू वडाको समृद्धि र विकासका लागि एकजुट हुने गरेको पाइएको अनुभव । ❖ वडा खुल्ला दिशा मुक्त घोषणा भएको । ❖ पूर्णखोप वडा घोषणा भएको छ । ❖ पूर्ण साक्षर नगर घोषणा भएको छ । ❖ शैक्षिक संस्थाको उचित पहुँच रहेको । ❖ बालमैत्री स्थानीय शासनको सवालमा समुदाय सचेत उन्मुख भएको देखिन्छ । ❖ बालमैत्री स्थानीय शासनको सवालमा उत्पन्न समस्या माथि कार्यपालिकाले विशेष चांसो लिई समाधान गर्ने गरेको छ । ❖ बालसमूह, बालसमूह संजाल सक्रिय भएको र बालबालिकाको क्षमता विकास उन्मुख भएको ।
----------	---

	❖ बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतिको रूपमा संस्कार विकास हुनु। ❖ बालमैत्री आचारसंहिता र बालसंरक्षण कार्ययोजना बनेको । ❖ बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणा पश्चातको दिगोपनाका लागि रणनीतिक योजना निर्माण र वडा समितिबाट पारित हुने । ❖ बालमैत्री वडा सहजकर्ता निरन्तर परिचालन हुनु। ❖ वडा तथा नगरमा बालमैत्री शाखाको स्थापना हुनु र वडमा १ जना जनप्रतिनिधि सम्पर्क व्यक्तिको रूपमा काम गर्नु।
दुर्बल पक्ष	❖ मागको आधारमा स्रोत साधनको उपलब्धतामा कमी छ। ❖ आवश्यक पूर्ण जनचेतनाको अभाव छ। ❖ दक्ष जनशक्तिको अभाव। ❖ सबै विद्यालयका भैतिक संरचना बालमैत्री अपाङ्गमैत्री व्यवस्थापनमा एकरूपता नहुनु। ❖ बजार र व्यवसायिक क्षेत्र भएकोले बालश्रम देखिन सक्ने ।

बाँच्न पाउने अधिकार सम्बन्धी वडास्तरीय सूचकहरूको अवस्था

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ मा उल्लेख गरिएका बाँच्न पाउने अधिकार सम्बन्धी सूचकहरूको वडा स्तरीय अन्तिम अवस्था यस प्रकार रहेको छ ;

क्र.स.	सूचक	आधार वर्षको अवस्था (०७९/८०)	हालको अवस्था (२०८१/०२/१७सम्म)	घोषणाको लागि आवश्यक प्रतिशत	सूचकको व्याख्या
१	गर्भवती महिलाहरूले कम्तिमा प्रसूति पूर्व ८ पटक र प्रसूति पश्चात आमा र नवजात शिशुको कम्तिमा ४ पटक स्वास्थ्य जाँच गराएको हुनुपर्ने		९६% %	९५% %	१०५ जना गर्भवती मध्ये समय पुगेका १०५ जनाले जाँच गराएका छन् । सुत्केरी आमा सहित १०५ जना नवजात शिशु सबैले जाँच गराएका छन्।
२	गर्भवती महिलाले टिटानस विरुद्धको २ वटा खोप लगाएका हुनेछन् ।		९६% %	९५% %	१०५ जना गर्भवती मध्ये समय पुगेका सबै जनाले टिडी विरुद्धको खोप लगाएका छन्।
३	गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरूले आईरन चक्री (जम्मा २२५ वटा) खाएका हुनेछन् ।		९६% %	९५% %	१०५ जना सुत्केरी सबैले २२५ वटा आइरन चक्री खाएका छन् र जना गर्भवतीले नियमित खादै छन्।
४	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराईएका हुनेछन् ।		१००% %	८०% %	१०५ जना गर्भवती सबै स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएका छन्।

५	६ महिनासम्मको शिशुलाई आमाले अनिवार्य रूपमा पुर्ण स्तनपान गराएका हुनेछन् ।		९०%	८०%	१०५ जना शिशु मध्ये ९५ जना शिशुले पूर्ण स्तनपान पाएका छन् भने बाँकी १० जनाले पाएका छैनन् ।
६	छ महिला देखि पाँच वर्ष मुनिका सबै बालबालिकालाई वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खुवाईएको हुनेछ ।		१००%	१००%	६ महिना देखि ५ वर्ष मुनिका ६७६ जना सबै बालबालिका ले वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खाएका छन् ।
७	१५ देखि २३ महिना भित्रका प्रत्येक बालबालिकाले नेपाल सरकारले तोकेका सबै र पुर्ण खोप प्राप्त गरी पूर्ण खोपयुक्त घोषणा भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	१५ देखि २३ महिना भित्रका स्थानीय ७८ जना र अन्यत्रका बालबालिकाले नेपाल सरकारले तोकेका सबै र पूर्ण खोप प्राप्त गरी पूर्णखोपयुक्त वडा घोषणा भएको छ ।
८	एच्आईभी संक्रमित आमाबाट जन्मिएका सबै बालबालिकाले ARV prophylaxis पाएका हुनेछन् ।		१००%	१००%	एच्आईभी संक्रमित बालबालिका नभएको ।
९	सबै घरपरिवारले आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग गरेका हुनेछन् ।		१००%	१००%	यस वडाका घरपरिवार सबैले आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग गरेका छन् ।
१०	कमतौल, पुङ्को र ख्याउटेपन हुने पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको संख्यामा कमी आएको हुनेछ ।		१००%	८०%	कमतौल, पुङ्को र ख्याउटेपन हुने पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाहरु नभएको ।
११	अति कडा कुपोषण भएका बालबालिकाको संख्या शून्य भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	अति कडा कुपोषण भएका बालबालिका नभएको ।
१२	सबै घरघुरीमा आधारभुत तहको खानेपानीको सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	सबै घरघुरीमा खानेपानीको सुविधा रहेको छ ।
१३	चर्पी गएपछि, बालबालिकाको दिसा धोएपछि र खाना खानु/खुवाउनु अघि साबुन पानीले हात धुने परिपाटीको विकास भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	सबै घरपरिवारमा साबुन पानीले हात धुने परिपाटीको विकास भएको छ ।

१ ४	प्रत्येक घरपरिवारले शौचालयको प्रयोग भएको तथा खुला दिसामुक्त घोषणा भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	प्रत्येक घरपरिवारले शौचालयको प्रयोग गरेका छन र खुला दिसा मुक्त घोषणा भइसकेको छ ।
--------	--	--	------	------	--

बाल संरक्षणका सूचकहरूको विद्यमान अवस्था

बालसंरक्षणका सूचकको अवस्था यस प्रकार रहेको छः

क्र. स.	सूचक	आधार वर्षको अवस्था (०७९/८०)	हालको अवस्था (२०८१/०२/१७सम्म)	घोषणाको लागि आवश्यक प्रतिशत	सूचकको व्याख्या
१	५ वर्ष मुनिका सबै बालबालिकाको जन्म दर्ता भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	वडाको घटना दर्ताको जन्मदर्ता अभिलेख अनुसार सबैको जन्मदर्ता भएको ।
२	निकृष्ट प्रकारको बालश्रम अन्त्य गर्दै प्रभावित बालबालिकाको पुनस्थापना भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	वडा बाल अधिकार समिति र टोल विकास बाट नियमित अनुगमन एवं निगरानी भएको, यस वडाका १८ वर्ष मुनिका १८११ जना बालबालिका कोहि पनि कुनै प्रकारको श्रममा नरहेको ।
३	स्थानीय तह बालविवाह मुक्त भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	वडा बाल अधिकार समिति, टोल विकास र बाल समुहबाट सचेतनामुलक कार्यक्रम साथै नियमित अनुगमन एवं निगरानी भएको, २०८० श्रावण देखि हालसम्म २० वर्ष मुनिका विवाह नभएको ।
४	घरपरिवार, समुदाय, सार्वजनिक स्थान (विद्यालय, सामाजिक चाडपर्व, भेला) मा बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, बेचबिखन, शोषण, बेवास्ता र दुर्व्यवहारमा कमि आएको हुनेछ ।		९५%	८०%	वडा बालअधिकार समिति, टोल विकास, आमा समुह, सुरक्षा निकाय र बाल समुहको सकृयतामा बाल संरक्षण प्रणाली स्थापित र क्रियाशिल रहेको, सचेतनामुलक अभिमुखिकरण र अन्य कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।

५	समुदायमा आधारित बाल संरक्षण प्रणाली स्थापित भई संचालनमा ल्याईएको हुनेछ ।		१००%	१००%	वडा बालअधिकार समितिको बैठक नियमित, टोल विकास, आमा समुह, सुरक्षा निकाय र बाल समुहको सकृयता मा बाल संरक्षण प्रणाली स्थापित र क्रियाशिल, वडामा बालमैत्री सम्पर्क शाखा स्थापना, वडा, विद्यालय र प्रहरी चौकीमा बालमैत्री सम्पर्क व्यक्ति तोकेको र गुनासो पेटिका राखि सुनुवाईको व्यवस्था मिलाईएको, बालमैत्री वडा सहजकर्ता परिचालन ।
६	छाउपडि, कमलरी जस्ता सामाजिक कुप्रथा नरहेको हुनेछ ।		१००%	९५%	यस वडामा यस्ता कुप्रथा नरहेको ।
७	स्थानीय तह/समुदायले १४ वर्ष मुनिका असहाय बालबालिका (भएका) को संरक्षण गर्न विशेष व्यवस्था गरेका हुनेछन् ।		१००%	१००%	यस वडामा १४ वर्ष मुनिका असहाय बालबालिका भएमा नगर मार्फत मासिक २००० शैक्षिक सहयोग उपलब्ध गर्ने व्यवस्था रहेको ।
८	स्थानीय तहमा सडक बालबालिकाको संख्या शुन्य भएको हुनेछ । (सडक बालबालिकालाई (भएकोमा) बालगृहमा राखी व्यवस्थापन भएको हुने		१००%	१००%	यस वडामा सडक बालबालिका नरहेको ।
९	स्थानीय तहमा रहेका विद्यालयहरुले बालबालिकालाई शारीरिक तथा मानसिक यातना दिने छैनन् ।		१००%	१००%	सबै विद्यालयले बालबालिकालाई शारीरिक तथा मानसिक यातना दिने छैनौं भनि लिखित प्रतिवद्धता गरेका छन ।
१०	कुलतमा लागेका बालबालिकाको लागि बाल सुधार गृहमा राखे व्यवस्था मिलाएको हुनेछन् ।		१००%	१००%	कुलतमा लागेका बालकलाई मामाघर नेपाल र बालिकालाई माईती नेपालमा राखी परामर्श र आवश्यकता अनुसार उपचार गर्न नगरसंग सम्झौता भए अनुसार वडाले सिफारिस गरि पठाउने व्यवस्था मिलाईएको ।

बाल संरक्षण कार्ययोजना

सम्बोधन तथा सुधारका लागी गरिने कृयाकलापहरु:

समस्यासवाल/	सम्बोधन तथा सुधारका लागी गरिने कृयाकलाप	
बालविवाह	१	विद्यालय स्तरमा गएर बालविवाह तथा बालविवाहले पुर्याउने असर सम्बन्धी १,१ घन्टा अन्तरक्रिया सत्र संचालन गर्ने ।

	२	बालविवाह सम्बन्धी बेलाबेलामा सडक नाटक,र्याली,माईकिङ,पत्राचार गर्ने ।
	३	किशोर किशोरीहरूलाई शिक्षामा बढी जोड दिने, यसका लागि अतिविपन्न परिवारका बालिकालाई उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि छात्रवृत्ति दिने ।
	४	अभिभावक , पुरोहित, पण्डित र समुदायका अगुवा व्यक्तिलाई बालअधिकार समितिले कानूनी अभिमुखीकरण गर्ने
	५	टोल, टोलमा कानूनी सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
	६	बालसमूह सञ्जाल तथा २१ वटै विद्यालय र टोल स्तरीय बालसमूहहरूलाई बालविवाह सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम दिने
	७	बालविवाह भएको घरमा भोज नखाने तथा सहभागी नहुने भन्ने कुरालाई प्रोत्साहित गर्ने र वैवाहिक निमन्त्रणा कार्डमा जन्म मिति लेख्ने सम्बन्धी सचेतनामुलक क्रियाकलाप गर्ने ।
	८	बालविवाह हुन नदिन घर घरमा सचेतना सावधान पत्र टाँस गर्ने
	९	बालविवाह मुक्त वडा घोषणा गर्ने
निकृष्ट बालश्रम	१०	सचेतनामुलक कार्यक्रम (घरदैलो कार्यक्रम, अन्तरक्रिया, र्याली, प्रतियोगितात्मक कार्यक्रमहरू आदि)
	११	हाटेल, उद्योग, व्यापारी, अभिभावक आदि बीच अन्तरक्रिया, छलफल कार्यक्रम सञ्चालन र प्रतिबद्धता गराउने
	१२	निकृष्ट बालश्रमिक बालबालिकाको तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने
	१३	विद्यालय भर्ना हुन नसकेका १४ वर्षमाथिका र १८ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकालाई रोजगारमुलक तालिम प्रदान गर्ने
	१४	निकृष्ट बालश्रम मुक्त वडा घोषणा गर्ने
	१५	अति पिछ्छडिएका बालबालिकाका लागि कार्यक्रमको तर्जुमा गर्ने
	१६	निकृष्ट बालश्रम र यसको असर, कानूनी व्यवस्था बारे प्रचारप्रसार पोस्टरिड), माईकिङ, होडिङ्गबोर्ड, र्याली, सडक नाटक भित्तेलेखन गर्ने निकृष्ट बालश्रमिकका परिवारलाई आयमुलक तथा रोजगारमुलक तालिमको व्यवस्था मिलाउने
	१७	निकृष्ट बालश्रम लगाउने व्यापारी, उद्योगधन्दा र अन्य सबैमा बालश्रमका असर, दण्ड सजाय बारेमा राम्ररी जानकारी गराउने
हिसां, दुर्व्यवहार, शारीरिक दण्ड सजाय, बेचबिखन	१९	घरेलू कसूर सजाय नियमित ऐन २०६६ बमोजिम समुदायमा सचेतना कार्यक्रम गर्ने
	२०	विद्यालयमा गुनासो सुनुवाई समिति गठन र परिचालन (सामुदायिक तथा निजी दुबैमा) गर्ने
	२१	अति विपन्न परिवारलाई लक्षित कार्यक्रम (सिपमुलक तालिम दिने र व्यवसाय सञ्चालनका लागि बिउँपुजी व्यवस्थापन)

	२२	अभिभावक, संघसंस्था, बालबालिका तथा विद्यालयमा बालमैत्री आचारसंहिताको व्यापक प्रचार प्रसार तथा पालना गर्ने
	२३	लिङ्ग पहिचान गरी भ्रुण हत्या जस्ता अपराध नियन्त्रणका लागि विभिन्न कानुनी सचेतना गर्ने
	२४	वडा अध्यक्ष, विद्यालय शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूसँग नियमित अन्तरक्रिया
	२५	शिक्षकहरूलाई भयरहित शिक्षण सिकाई विधि विषयक तालिम सञ्चालन
	२६	घरेलु हिंसा न्यूनीकरणका लागि अभिभावक तथा बालबालिका बीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन
विद्यालय भर्ना भई नियमित विद्यालय नजानु	२७	अभिभावकलाई शैक्षिक सशक्तिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
	२८	एक घर ५ मिनेट शिक्षक कार्यक्रम गर्ने
	२९	बालविकास केन्द्रमा दिवा खाजाको व्यवस्था गर्ने
	३०	शिक्षक, अभिभावक तथा विद्यार्थी अन्तरक्रिया सञ्चालन गर्ने
	३१	अति वपन्न परिवारका बालबालिका पहिचान गरी छात्रवृत्ति लगायत
	३२	पोशाक तथा शैक्षिक सामग्रीहरूको वितरण गर्ने गराउने ।
	३३	विद्यालयमा पारिवारिक वातावरण साथै खेल सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने ।
लागू पदार्थ सेवन तथा दुर्व्यसन	३४	लागू पदार्थ दुर्व्यसनी सम्बन्धी सडक नाटक देखाउने, माइकिङ गर्ने
	३५	लक्षित टोल र समुदायमा जनचेतनामुलक तालिम तथा अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्ने ।
	३६	ठाउँ ठाउँमा दुर्व्यसनी विरुद्धको होडिडबोर्ड राख्ने ।
	३७	नगरपालिकाले तयार गरेको समाजिक सुधार ऐन, लागू पदार्थ दुर्व्यसन विरुद्धको आचारसंहिता र निर्देशिका वडामा कडाईका साथ लागू गर्ने र प्रचारप्रसार गर्ने ।
	३८	१८ वर्षमुनिका बालबालिकालाई चुरोट, खैनी बिक्री वितरण गर्ने कार्यमा रोक लगाउने ।
	३९	घरेलु मदिरा जन्य पदार्थको उत्पादन र व्यवसायलाई वैकल्पिक व्यवसाय गर्न उत्प्रेरित गर्ने
	४०	लागू पदार्थ दुर्व्यसनी विरुद्ध कडाईका साथ नियम पालना गर्ने\गराउने
	४१	विद्यालयको चारै तर्फ १०० मिटरको दुरीमा मध्यपान, धुम्रपान तथा सुर्तिजन्य पदार्थ बिक्री वितरण नगर्ने बारे आवश्यक उपाय गर्ने
आकस्मिक अवस्थामा परेका बालबालिका तथा राजनीतिक गतिविधि, बन्द हडतालमा बालबालिका को प्रयोग	४२	जोखिममा पर्न सक्ने वस्ती र समुदाय पहिचान गर्ने र जोखिम नक्साङ्कन गर्ने
	४३	महिला तथा बालबालिकाका लागि आपत्कालीन कोषको स्थापना र सो कोष सञ्चालन कार्यविधि बनाउने ।
	४४	अल्पकालीन सुरक्षा तथा आश्रय केन्द्र स्थापना गर्ने ।
	४५	बालसंरक्षणका सम्बन्धमा राजनीतिक दलहरूले हस्ताक्षर गरेको बालसंरक्षण आचार संहिताको व्यापक प्रचार-प्रसार गर्ने
	४६	बेला बेलामा विपत व्यवस्थापन समितिको बैठकमा विपद् पुर्वानुमान, विपद् प्रतिरोधात्मक कार्ययोजना, जोखिमको तयारी, जगेडा सामग्री आदी बारे समिक्षा गर्ने

	४७	राजनीतिक गतिविधी, बन्द, हडतालमा बालबालिका प्रयोग नगर्न राजनीतिक दलहरूसंग अन्तर्क्रिया गर्ने
	४८	समुदायमा रहेका बालसंरक्षण प्रणालीलाई क्रियाशील बनाई राख्ने
	४९	विपद्को अवस्था पीडित तथा प्रभावितहरूलाई विषयगत क्षेत्रका (संरक्षण, खानेपानी तथा सरसफाई, स्वास्थ्य, उद्धार र पुनर्स्थापना आदि) आधारमा गरिने सहायता सम्बन्धी वडाका कर्मचारीहरू र मुख्य सरोकारवालाहरूलाई तालिम दिई तयारी अवस्थामा राख्ने।
कोभिड १९ लगायत अन्य महामारीबाट बालसंरक्षण	५०	वडाले पूर्व कार्ययोजना तयारी गरी बालबचाउका मुल्य मान्यता अवलम्बन गर्ने विशेष गरी विद्यालय स्तरीय विभिन्न कार्यक्रम गर्ने

बालविकास सम्बन्धी सूचकहरूको अवस्था

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ मा उल्लेख गरिएका बालबालिकाको विकासको अधिकार सम्बन्धी सूचकहरूको अवस्था यस प्रकार रहेको छः

क्र.सं.	सूचक	आधार वर्षको अवस्था (०७९/८०)	हालको अवस्था (२०८१/०२/१७ सम्म)	घोषणाको लागि आवश्यक प्रतिशत	सूचकको व्याख्या
१	३ वर्ष देखि ४ वर्ष उमेर पुगेका सबै बालबालिका प्रारम्भिक बालविकास कक्षामा भर्ना भै टिकाउदर सतप्रतिशत रहेको हुनेछ (फरक क्षमता भएका बालबालिकाको हकमा विशेष व्यवस्था गर्नुपर्ने)।		१००%	१००%	यस वडाका ३ वर्ष देखि ४ वर्ष उमेर पुगेका सबै बालबालिका प्रारम्भिक बालविकास कक्षामा भर्ना भै टिकाउदर सतप्रतिशत रहेको।
२	५ देखि १४ वर्ष उमेर समुहका सतप्रतिशत बालबालिकाले आधारभुत शिक्षा (१ देखि कक्षा ८ सम्म) पुरा गरेका हुनेछन्।		१००%	१००%	यस वडाका ५ देखि १४ वर्ष उमेर समुहका सबै बालबालिकाले आधारभुत शिक्षा प्राप्त गरेको।
३	प्रत्येक विद्यालयमा खानेपानीको सुविधा सहित छात्रछात्राको लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था भै यसको प्रयोग भएको हुनेछ।		१००%	१००%	१ सामुदायिक र २ संस्थागत गरि ३ वटा विद्यालय सबैमा खानेपानीको सुविधा सहित छात्रछात्राको लागि अलग अलग शौचालय, प्याड र ईन्सिनेटर च्याम्बरको व्यवस्था भै यसको प्रयोग भएको।

४	सबै विद्यालयका पूर्वाधार (कक्षाकोठा, फर्निचर, खेलमैदान, खानेपानी धारा) बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र सुरक्षित भएका हुनेछन् ।		१००%	१००%	यस वडाका ३ वटै विद्यालयका पूर्वाधार (कक्षाकोठा), फर्निचर, खेलमैदान, खानेपानी धारा (सुधार पश्चात बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र सुरक्षित हुँदै गरेको ।
५	प्रत्येक विद्यालयमा अतिरिक्त कृयाकलाप सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको हुनेछ		१००%	१००%	यस वडाका ३ वटै विद्यालयका विद्यार्थीलाई नियमित अतिरिक्त कृयाकलापमा सहभागी गराई सोको अभिलेखिकरण गरिएको ।
६	सबै विद्यालयहरूले कुहिने र नकुहिने फोहोर अलग अलग बिसर्जन गर्ने व्यवस्था हुनेछन् ।		१००%	१००%	सबै विद्यालयले कुहिने र नकुहिने फोहोर लेवल अनुसारको डस्टबिनमा वर्गिकरण गरि उचित बिसर्जन गर्ने गरेको ।

बालसहभागिताका सूचकहरूको अवस्था

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ मा उल्लेख गरिएका बालबालिकाको सहभागिताको अधिकार सम्बन्धी सूचकहरूको अवस्था यस प्रकार रहेको छः

क्र . स .	सूचक	आधार वर्षको अवस्था (०७९/८०)	हालको अवस्था (२०८१/०२/१७सम्म)	घोषणाको लागि आवश्यक प्रतिशत	सूचकको व्याख्या
१	स्थानीय तहमा समावेशी आधारमा बाल संजाल गठन भई क्रियाशील (न्युनतम वार्षिक ३ वटा बैठक, ३ वटा कार्यक्रम संचालन) रहेका हुनेछन् ।		१००%	९५%	मिति २०८० वैशाख २८ गते गठन भएको वडास्तरीय बालसंजालको बैठक र अतिरिक्त कृयाकलाप नियमित र नगरमा सुचिकृत ।
२	स्थानीय तहमा वस्ती वा टोल र विद्यालयहरूमा समावेशी आधारमा बाल क्लब गठन भै क्रियाशील (न्युनतम वार्षिक ३ वटा बैठक, ३ वटा कार्यक्रम संचालन) रहेका हुनेछन् ।		१००%	९५%	टोलस्तरीय १६ र विद्यालयस्तरीय ३ वटा गरि १९ बाल समुहको बैठक र अतिरिक्त कृयाकलाप नियमित, सबै बाल समुह वडामा सुचिकृत ।
३	५ कक्षा भन्दा माथि अध्ययन अध्यापन हुने विद्यालयका व्यवस्थापन समितिमा बालक्लबको प्रतिनिधित्व रहनेछ		१००%	१००%	पाँच कक्षाभन्दा माथि अध्ययन हुने ३ वटा विद्यालयका व्यवस्थापन समितिमा बालसमूहको आमन्त्रित सहभागिता रहेको ।
४	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा बाल		१००%	१००%	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा वडा बाल

	क्लब/संजालको प्रतिनिधित्व रहेछ ।				संजालका १ बालक १ बालिकाको आमन्त्रित प्रतिनिधित्व रहेको ।
५	स्थानीय तहमा रहेका बालबालिका सम्बन्धी सरोकारका संरचना/ समितिहरूमा १२ देखि १८ वर्षका बालबालिकाको संस्थागत सहभागिता सुनिश्चित गरिएको हुनेछ ।		१००%	९०%	वडामा रहेको विभिन्न सरोकारवाला समितिमा १ बालक र १ बालिकाको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरिएको ।
६	बालभेलाबाट माग भै आएका योजनाहरू स्थानीय तहको योजनामा समावेश भएका हुनेछन् ।		१००%	१००%	मिति २०८०/०२/२० गते आयोजित बालभेलाबाट प्राथमिकिकरण गरि माग भै आएका योजना वडाको वार्षिक बजेटमा समावेश गरिएको, पञ्चवर्षिय लगानी योजना नगर कार्यपालिकाबाट स्विकृत भएको ।

संस्थागत विकास सूचकको अवस्था

हेटौडा उपमहानगरपालिकाको कार्यपालिकाले २०७९ भाद्र २४ गते बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धति अवलम्बन गर्ने निर्णय गरीसकेपछि यस २ नं. वडामा सूचक प्राप्ति सहित बालमैत्री वातावरण निर्माणका लागि निरन्तर कार्य हुदै आएको छ वडाले सबै मापदण्डहरू पूरा गरी बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा गरी घोषणाको संस्थागत विकासको महत्वपूर्ण आधार तय भएको छ ।

वडा कार्यालयले विगतका दिन देखि नै बालमैत्री स्थानीय शासनको संस्थागत विकासका लागि वडामा बालमैत्री सम्पर्क शाखा स्थापना गरी बालमैत्री स्थानीय शासनको गतिविधि संचालनका लागि वडामा बालमैत्री सहजकर्ता परिचालन गरेको छ । बालबालिकाको आवधिक लगानी योजना बमोजिम बालमैत्री स्थानीय शासनका गतिविधिहरू संचालन भइरहेका छन् । संस्थागत विकासको लागि बालसमूह गठन, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा आमन्त्रित बालसहभागिता सुनिश्चित, बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समिति गठन गरी उक्त समितिहरूको क्षमता विकासका लागि सचेतनामुलक कार्यहरू गर्दै आइरहेको छ । विषयगत सरोकारवालाहरूको समन्वयमा नियमित अनुगमन र समिक्षा हुने गरेको छ । नगरबाट प्राप्त बालमैत्री आचारसंहिता कार्यान्वयनमा आएको छ । बालबालिकाको लागि आवधिक लगानी योजना तयार भई कार्यान्वयनमा आएको छ भने प्रत्येक वर्ष बालभेलाबाट आउने गरेका मागलाई समावेश गरी बालबालिकाको वार्षिक कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन हुने गरेको छ । बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समिति, वडा समिति, वडा स्तरीय बालसमूह संजाल, वडा बालअधिकार समिति लगायतको नियमित बैठक बस्ने गरेको छ । बालसंरक्षण कार्ययोजना तयार गरेको छ भने बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा र निरन्तर रूपमा संस्थागत विकासको लागि यस २ नं. वडाले बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा पश्चात दिगोपनाका लागि पञ्चवर्षिय रणनीतिक योजना समेत तयार गरेको छ ।

संस्थागत विकासकै सन्दर्भमा बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा, बालअधिकार र बालसहभागिताको सुनिश्चिता र बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणा पश्चातको दिगोपनाका लागि बालमैत्री स्थानीय शासनको संस्थागत भविष्यका लागि वडा तथा नगरले नीतिमा लिएका विषयहरू:

- ❖ बालविवाह, निरुद्ध बालश्रम र बाल शोषणलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ बालमैत्री आचारसंहिता, बालबालिकाको लागि आवधिक लगानी योजना, बालबालिकाको स्थितीपत्र अद्यावधिक गर्दै बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा पश्चातको रणनीतिक योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

- ❖ नपा तथा वडास्तरीय प्रतिवद्धता अनुरूप सम्पूर्ण सूचकहरू पूरा गरी बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धन गर्दै २०८१ असार महिना भित्र बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा गरिनेछ ।
- ❖ लैङ्गिक तथा बालअधिकारको विकेन्द्रित मूलप्रवाहिकरणका समस्त प्रक्रियामा वडा तथा स्थानीय तहको नेतृत्व रहने गरी सहजीकरण गरिनेछ ।
- ❖ सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट सामाजिक सचेतना बढाउँदै नागरिकहरूलाई विकासमा आवद्ध गराइनेछ । आयआर्जन विकास, बालमैत्री, सरसफाई र वातावरणमैत्री टोल बनाउने कार्यमा स्वतःस्फूर्त सहभागी गराइनेछ ।
- ❖ विद्यालयहरूमा बालबालिकाको सहभागिता र विकास सम्बन्धी अधिकारको सुनिश्चितता गर्दै बालबालिका प्रति हुने हिंसा र दुर्व्यवहारलाई निरुत्साहित एवं निषेध गर्न विभिन्न प्रवर्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालय नियमितता कायम गर्न वडाको क्षेत्र भित्रका बालविकास केन्द्रमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाका लागि बालविकास केन्द्रहरूलाई बालबालिकाको संख्याको आधारमा बालबालिका पोषण तथा खाजा निरन्तर उपलब्ध गराइनेछ ।
- ❖ सभ्य, स्वावलम्बी, सुसंस्कृत, क्षमतावान, योग्य र दक्ष नागरिक उत्पादनका लागि किशोर किशोरी शिक्षा लागू गरिनेछ । स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गत उपचारको क्रममा वडा भित्रका अशक्त, अपाङ्ग, बिरामी, वेवारिसे, असहाय, गर्भवती महिला तथा बालबालिकाहरूलाई प्रोत्साहनमा प्राथमिकता दिइने छ ।
- ❖ वडा पूर्णखोप सुनिश्चित घोषणा भई सकेको छ । पूर्णखोप सुनिश्चित र दिगोपनाका लागि आवश्यक प्रवर्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै लगिनेछ ।

संस्थागत विकास सूचकको अवस्था

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ मा उल्लेख गरिएका संस्थागत सूचकहरूको अवस्था यस प्रकार रहेको छः

क्र स	सूचक	आधार वर्षको अवस्था (०७९/ ८०)	हालको अवस्था (२०८० /१२/२ १ सम्म)	घोषणाको लागि आवश्यक प्रतिशत	सूचकको व्याख्या
१	वडा/गाउँ/नगरपालिका तहमा बालमैत्री स्थानीय शासन समितिहरू गठन भै क्रियाशिल रहेका हुनेछन्।		१००%	१००%	बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समिति र वडा बाल अधिकार समिति गठन र सकृय।
२	स्थानीय तहहरूले आफ्नो लागि बालमैत्री आचार संहिता र नीति नियम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका हुनेछन्।		१००%	१००%	निम्न नीति, कार्यविधि र निर्देशिका कार्यान्वयनमा ल्याईएकोः • हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको बालअधिकार संरक्षण नीति, २०७९ (बालमैत्री आचारसंहिता समावेश गरिएको) • हेटौँडा उपमहानगरपालिका बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७९ • बाल समुह संजाल गठन तथा सहजीकरण निर्देशिका, २०७९ • बालकोष स्थापना र सञ्चालन

					कार्यविधि, २०७९ • बालमैत्री स्थानिय शासन सहजकर्ता नियुक्ति सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७ • प्रारम्भिक बालशिक्षा केन्द्र एवं शिशु विकास केन्द्र व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० • विद्यालय बस सञ्चालन निर्देशिका, २०८०
३	गाउँपालिका/नगरपालिकामा कम्तिमा एक बाल उद्यान सहितको बालमैत्री सिकाई स्रोत केन्द्र संचालनमा रहेको हुनेछ।		१००%	८०%	• यस वडाको विध्वशान्ती टोल विकास संस्थामा रहेको सुन्दर सामुदायिक वन अन्तर्गतको बाल उद्यानमा सिकाई स्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने कार्य भईरहेको। • नगरस्तरीय बाल उद्यानमा सिकाई स्रोत केन्द्र स्थापना भई सञ्चालनमा ल्याईएको।
४	बालबालिकाको वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) को आधारमा स्थानीय तहको विकास योजना र बालबालिकाको लागि लगानी योजना तर्जुमा भै कार्यान्वयन भएको हुनेछ।		१००%	१००%	बाल वस्तुगत विवरण तयार भए पश्चात २०८०/०८/१८ मा पञ्चवर्षिय लगानी योजना निर्माण गरि नगर कार्यपालिकाबाट स्विकृत भएको।
५	स्थानीय तहको योजना तर्जुमा पूर्व वार्षिक रुपमा वडा र गाउँ/ नगरपालिका तहमा बालभेला आयोजना गरी बालभेलाको प्राथमिकता तोकेको विषयलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा समावेश गरिएको हुनेछन्।		१००%	१००%	मिति २०८०/०२/२० गते आयोजित बालभेलाबाट प्राथमिकिकरण गरि माग भै आएका योजना वडाको वार्षिक बजेटमा समावेश गरि कार्यान्वयन भएको।
६	स्थानीय तहमा बालबालिका सम्बन्धी स्थितिपत्र तयारी तथा प्रकाशन र अद्यावधिक भएको हुनेछ।		१००%	१००%	वडा नं. २ को अन्तिम स्थिति पत्र २०८१ जारी हुदै गरेको।
७	प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रहरुले स्थानिय तहले तोकेको न्युनतम मापदण्ड पुरा गरेका हुनेछन्।		१००%	१००%	यस वडाका ३ वटै बाल विकास केन्द्र नगरको प्रारम्भिक बालशिक्षा केन्द्र एवं शिशु विकास केन्द्र व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८० को मापदण्ड अनुसार सञ्चालन भइरहेको।
८	विद्यालयले कक्षा ६ देखि १० सम्मका		८०%	१००%	सबै विद्यालयले अतिरिक्त कृयाकलाप

	विद्यार्थीहरूको लागि बालमैत्री, वातावरणमैत्री र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अतिरिक्त कक्षा संचालन गरेका हुनेछन् ।				अन्तर्गत बालमैत्री, वातावरणमैत्री र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रयोगात्मक कक्षा सञ्चालन गरेको ।
९	आधारभुत शिक्षा पश्चात विद्यालयका शिक्षावाट वञ्चित भएका बालबालिकाहरूले जीवन उपयोगी शिक्षा (व्यवसायिक तथा सीपमुलक तालिम) प्राप्त गरेका हुनेछन् ।		१००%	१००%	यस वडामा आधारभुत विद्यालय शिक्षावाट वञ्चित भएका बालबालिकाहरू नरहेका र बालसमूहमा आवद्ध बालबालिकालाई नियमित रूपमा व्यवहारिक ज्ञान, बोली व्यवहार, पारिवारिक संस्कार बारे जीवन उपयोगी शिक्षा दिने गरिएको ।
१०	स्थानीय तहमा रहेका प्रहरी (कार्यालय) चौकीहरूमा बालमैत्री कक्ष वा बालमैत्री सम्पर्क एकाई रहेको हुनेछ ।		१००%	१००%	स्थानीय ईलाका प्रहरी कार्यालय, चौकीटोलमा बालमैत्री सम्पर्क शाखा स्थापना गरि बालमैत्री सम्पर्क व्यक्ति समेत तोकिएको ।
११	विद्यार्थी सवार हुने शैक्षिक संस्थाका सवारी साधनहरू स्थानीय तहले तोकेको न्युनतम मापदण्ड अनुसार बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री हुनेछन् ।		१००%	१००%	यस वडाका ३ वटा विद्यालयले सञ्चालन गरिरहेको स्कुल बस नगरको विद्यालय बस सञ्चालन निर्देशिका, २०८०को मापदण्ड अनुरूप सञ्चालन हुँदै गरेको ।
१२	स्थानीय तहको प्रशासकीय कार्यालयमा स्तनपान कक्षको व्यवस्था भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	वडा कार्यालयमा स्तनपान कक्षको व्यवस्था भएको ।
१३	बसपार्क, सिनेमा हल, हाट बजार, खेल मैदान जस्ता सार्वजनिक स्थलहरूमा बालमैत्री शौचालय र खानेपानी धाराको व्यवस्था भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	सार्वजनिक स्थानमा रहेको २ वटा खानेपानी धारा र शौचालय बालमैत्री रहेको ।
१४	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन योजनामा विपद्को समयमा बालबालिकाको आवश्यकता सम्बोधन गर्ने प्रावधान समावेश भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	आमन्त्रित बाल सहभागिता सहित विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भई बैठक बसेको ।
१५	विपद्को समयमा बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विशेष सहयोगको लागि संस्थागत व्यवस्था भएको हुनेछ ।		१००%	१००%	विपद् व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गरि विपद् व्यवस्थापन सामग्री जगेडा राखे व्यवस्था हुँदै गरेको ।

हेटौडा उपमहानगरपालिका तथा वडामा बालबालिकाको क्षेत्रमा प्रत्यक्ष रूपमा कार्य गर्ने साझेदार/सहयोगी संस्थाहरूको पहिचान

बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणा र यसको निरन्तरताको लागि नगर र वडा कार्यालयको प्रयासबाट मात्र सम्भव नहुने हुँदा वडामा रहेका विभिन्न संघसंस्था र साझेदार निकायहरूको सहयोग आवश्यकता पर्दछ । बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणा तथा दिगोपनाका लागि सहयोग गर्ने सरोकारवालहरू यस प्रकार रहेका छन्:

कार्यालय/संस्थाको नाम	बालमैत्री स्थानीय शासनको क्षेत्रमा गर्ने मुख्य मुख्य काम
संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	घोषणा दिगोपनाका लागि बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ तथा घोषणा कार्यविधि बमोजिम नगर तथा वडालाई अनुगमन, सहयोग, सुझाव नीति, निर्देशिका प्रदान ।
बागमती प्रदेशको सरकार	संविधान, ऐन कानून, कार्यविधि अनुसार बालमैत्री स्थानीय शासन अवधारणालाई संस्थागत गर्न, आर्थिक तथा सामाजिक सहयोग, अनुगमन पृष्ठपोषण आदि ।
जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय हेटौडा ,मकवानपुर	वडा तथा नगरपालिकाको क्षमता विकास र बालमैत्री स्थानीय शासनको नियमित अनुगमन, दिगोपनाका लागि पृष्ठपोषण
नगरपालिका र वडा कार्यालयहरू	- केन्द्र र प्रदेश तथा अन्य सरोकार निकायबाट प्राप्त मार्गदर्शन, नीति तथा कार्यक्रमहरू आ-आफ्नो क्षेत्रको सन्दर्भमा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गरी वा नगरी लागू गर्ने, - आफ्नो क्षेत्रमा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने, - बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनको लागि विभिन्न संरचनाहरूको नियमित बैठक बस्ने - बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनको लागि स्थानीयस्तरमा योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने, - बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनको लागि बजेट विनियोजन गर्ने, - बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी दीर्घकालीन नीति बनाई वार्षिक एवं आवधिक योजनामा समावेश गर्ने, - बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको अनुगमन, समिक्षा तथा मूल्याङ्कन गर्ने, - बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी संचालित

	कार्यक्रमहरू समन्वयात्मक र एकीकृत ढंगबाट संचालन गर्ने गराउने, • बालसमूह तथा संजालहरूको विकासमा सहयोग पुर्याउने, • बालमैत्री स्थानीय शासनको वार्षिक प्रगति समीक्षा गर्ने, • आ-आफ्नो क्षेत्रबाट हुने सेवा प्रवाहलाई बालमैत्री बनाउने, • गर्भवती महिला एवं बालबालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवालाई बालमैत्री गराउने • बालबालिकाको आधारभूत स्वास्थ्य प्रवर्धनको लागि संचालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमलाई बालमैत्री बनाउने • बालबालिकाको शैक्षिक विकासका लागि संचालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई बालमैत्री बनाउने, • विद्यालय जान नसक्ने र बीचैमा कक्षा छोड्ने बालबालिकालाई विद्यालय शिक्षा उपलब्ध गराउने योजना कार्यान्वयन गर्ने, र व्यवहारीक तालिमको अवसरको व्यवस्था गर्ने • बालबालिकाको शारीरिक विकासको लागि भौतिक साधनको व्यवस्था गर्ने, • बालउद्यानको निर्माण सहित सिकाई स्रोतकेन्द्रको व्यवस्था बिकास गर्ने • सुचीकृत गरिएको बालसमूह तथा बालसमूह संजालहरूको तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने • वडालाई बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणा निरन्तरताका लागि आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने ।
नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य चौकीहरू, शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक	• बालबचाउ अन्तर्गतका १४ वटा सूचकहरूको निरन्तर पूर्णताका लागि पोषण सचेतना, गर्भवती जाँच, सुनौला १००० दिन एवं सुरक्षित मातृत्वको कार्यक्रम संचालन, पूर्णखोप अध्यावधिक निरन्तरता, भिटामिन ए, सरसफाई अभियान लगायत आवधिक लगानी योजनाको उल्लेखित कार्य गर्ने
संचारक्षेत्र, गै.स.स. तथा टोल विकास संस्था, अन्यसमूह संगठन, संघसंस्थाहरू	• बालबालिकाको पोषण सुधार, बालसंरक्षण, क्षमता विकास, पूर्ण सरसफाई, बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन र दिगोपनाका लागि सहयोग गर्ने । • बालमैत्री आचार संहिता व्यवहार सम्बन्धी प्रचार प्रसार

	गर्ने । • विद्यालयतथा समुदायलाई सरसफाईको विषयमा सचेत गराउने । • बालविकास केन्द्र एवं अन्य कक्षालाई बालमैत्री गराउनका लागि आर्थिक एवं प्राविधिक सहयोग गर्ने । • विद्यालय भर्ना अभियान, बालसमूहको क्षमता विकास, बालअधिकार र बालमैत्री सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम लगायत बालबालिकाका लागि तयार गरिएको आवधिक लगानी योजनाका कार्यक्रम सञ्चालनमा सहयोग गर्ने ।
विभिन्न बालगृहहरू, सेवा सदन, सुधार गृह	असहाय, अनाथ, जोखिममा परेका बालबालिकाको लालन पालन प्रति सचेत रहि सेवा सम्भारको व्यवस्था गर्ने ।

घोषणाको निरन्तर दिगोपनाका लागि स्थानीय व्यवहारिक रणनीतिहरू

वडा बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणा र निरन्तर दिगोपनाका लागि तयार भएका कार्ययोजनालाई के कसरी कार्यान्वयन गर्दा दिगोपना हन्छ वडाले २०८० चैत्र २२ गते कार्यशालामा तयार गरेको मुख्य रणनीतिहरू:

सूचकका क्षेत्रगत रणनीतिहरू:

बालबचाउ

१. महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाले मासिक रूपमा तथ्याङ्क संकलन तथा अध्यावधिक गर्ने (गर्भवती तथा सुत्केरीको) ।
२. गर्भ परिक्षणको समयमा जानकारी दिने/दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सुत्केरी ।
३. गर्भवती र सुत्केरीलाई पोषण, पुर्ण स्तनपानको महत्वको बारेमा छलफल तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम ६ — महिनामा सञ्चालन गर्ने ।
४. पुर्ण खोप, पोषण, सरसफाई तथा शौचालय प्रयोग आदीको लागि प्रत्येक वर्ष घरधुरी सर्वेक्षण गर्ने ।
५. विद्यालयमा स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम नियमित सञ्चालन गर्ने ।

बाल संरक्षण

१. बच्चा जन्मने बित्तिकै नियम अनुसार जन्मदर्ता गराउन प्रेरित गर्ने । यसको सूचना वडा कार्यालयमा दिने ।
२. जन्मेपछी प्राप्त गर्नु पर्ने खोप औषधी र स्वास्थ्य उपचारको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।
३. घरेलु कामदार राख्न नदिने र त्यस्तो कामदार राखेको पाईएमा त्यास्ता व्यक्ति उपर कार्वाहीको लागि सम्बन्धीत निकायमा खबर गर्ने
४. बालविवाहलाई दुरुत्साहन गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने ।
५. बाल सरोकारका कार्यक्रममा भन्दा बाहेक अन्य सभा जुलुस आदीमा बालबालिकाको प्रयोग नगर्ने / गर्न प्रतिवन्ध लगाउने ।

६. लागु पदार्थ सुर्तिजन्य पदार्थ सेवन ओसार पसार विक्रीवितरण वा प्रयोग गर्न प्रतिबन्ध लगाउने र विद्यालय वरपर खेल मैदान आदीको निश्चित क्षेत्रमा उल्लेखित पदार्थ राख्न प्रतिबन्ध लगाउने ।
७. बालबालिकामा हुने गरेको जुनसुकै प्रकारको हिसां अन्त्य गर्ने ।
८. कुलतमा लाग्न सुरु गरेका बालबालिकाको कुलत हटाउन/छुटाउन सरोकार समुह तयार गरी सेवन गर्ने, बितरण गर्ने आदी स्थान र व्यक्ती पहिचान गरि तत्काल नियन्त्रणमा लिई आवश्यक कारवाही गर्ने ।
९. बालबालिका बिग्रेने कुलतमा लाग्ने वा गलत कर्ममा लाग्नुमा उनिहरूकै अभिभावक, मातापिता हुन् भन्ने विषयमा अभिभावकलाई नै अभिप्रेरित गर्ने ।
१०. असल अभीभावकको पाठ अभिभावकलाई सिकाउने रणनितिक कार्ययोजना तयार गर्ने ।

बाल विकास

१. विद्यालयमा विद्यार्थी भाईबहिनीहरूको लागी अतिरिक्त कृयाकलाप थप प्रभावकारी बनाई मनोरञ्जनात्मक बनाउने ।
२. विद्यालयको पुर्वाधारको लागी आवश्यकता अनुसार थप कक्षा कोठा, खेलकुद सामग्री, खेल मैदानको सुधार गर्दै बालमैत्री अपाङ्गमैत्रीको लागी आवश्यक पर्ने सुविधाहरू थप गर्दै लैजाने ।
३. समुदायमा रहेका ५ वर्ष देखि १४ वर्ष उमेर समुहका सम्पुर्ण बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा आउने वातावरण सृजना गराई गुरुणस्तरयुक्त शिक्षाको प्रत्याभुती गराउने ।
४. विद्यालयमा खानेपानी तथा शौचालयको थप व्यवस्था, छात्रछात्रा तथा अपाङ्गमैत्री बनाउदै लगिने ।
५. बालबालिकाको अन्तर्निहित प्रतिभा पहिचान गरी उनीहरूको रुची अनुसारको थप कार्यक्रमहरू गर्दै लगिने ।
६. विद्यालयको वातावरण स्वास्थ्य राख्न सदैवको लागी पर्ने र आवश्यकता अनुसार थप जनशक्ती परिचालन गरी फोहोर व्यवस्थापन गर्ने ।
७. २१औं शताब्दीको जनशक्ती उत्पादनको आधार तयार गर्ने , सिकाई केन्द्र तथा कक्षाकोठाहरूलाई प्रविधिमैत्री, बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री बनाउदै लगिने ।
८. गरिब, असहाय तथा जेहेन्दार बालबालिकाहरूको अनिवार्य तथा निःशुल्क विद्यालय शिक्षा पुरा गराउन थप आर्थिक स्रोतको पहिचान गरि निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्दै लगिने ।

बाल सहभागिता

१. प्रत्येक वर्ष वडा बाल भेला अनिवार्य रुपमा गर्ने ।
२. हरेक संस्थागत निकायहरूमा बालबालिकालाई पनि सहभागी गर्ने ।
३. बालबालिकाको शारीरिक तथा मानसिक अवस्था बुज्न विभिन्न अनुगमन सञ्चालन गर्ने ।
४. बालबालिकाको क्षेत्रमा अग्रसर हरेक संघसंस्थाहरूसंग समन्वय गरेर कृयाकलाप सञ्चालन गर्ने ।
५. विद्यालय व्यवस्थापन समितिद्वारा स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा बालबालिकाको सक्रिय सहभागिता गराउने ।

संस्थागत विकास

१. वडागत संयन्त्रहरू सक्रिय राखी नियमित बाल सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
२. बालश्रम, बालविवाह, बाल कुलतको बारेमा नियमित अनुगमन गर्ने ।
३. जन्मदर्ता भए नभएको टोल विकास समिति, बाल समुहमा अनुगमन गर्ने ।

४. बालबालिकाको लागी क्षमता बृद्धी तथा हौसला हुने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
५. लगानी योजना अनुरूपको बजेट व्यवस्थापन गर्ने ।
६. २ नं. वडा कार्यालयको नेतृत्वमा २ नं. वडालाई धुम्रपान, मद्यपान खुल्ला रूपमा गर्न निषेध गर्ने ।
७. विद्यालयहरूको नियमित अनुगमन गर्ने ।
८. बालबालिका तथा अभिभावकहरूलाई लागु पदार्थ सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम गर्ने ।
९. बालबालिकाका प्रतिभा पहिचान गरि उजागर गर्ने विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
१०. बालबालिकाहरूलाई कुलतबाट जोगाउन खेलकुद तथा पढ्ने संस्कृती विकास गराउने ।

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणापश्चात निरन्तरताका लागि गरिने मुख्य क्रियाकलापहरू र अनुमानित बजेट

हेटौडा उपमहानगरपालिका २ नं. वडालाई वि.सं. २०८१ श्रावण भित्र बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणा गर्ने तयारी भइरहको छ । बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणाको अन्तिम चरणमा आएको हुँदा घोषणा गरे पश्चात बालअधिकारका चार क्षेत्र र बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरूको निरन्तरता र दिगोपनाका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ । तल उल्लेखित क्रियाकलापहरू वडाले उपलब्ध गराउने स्रोत, वडाको आफ्नो स्रोत, केन्द्र, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने स्रोत लगायतका विभिन्न संघसंस्था बाट प्राप्त हुने स्रोतबाट संचालन हुने बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त घोषणा निरन्तर दिगोपनाका लागि पूरा गरिरहनु पर्ने सूचकहरूको निरन्तरता र दिगोपनाका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछन् ।

बालबचाउको क्षेत्रमा गरिने क्रियाकलाप तथा बजेट:

क्र.स.	समस्या/ सवाल	सुधार तथा दिगोपनाका लागी गरिने क्रियाकलापहरु	योजना अवधि (आगामी ५ वर्षको जम्मा)		कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	
			सं इख्या	बजेट (एकमुष्ट)	प्रमुख	सहयोगी
बाल बचाऊ						
१	-पोषण -सचेतना -कुपोषण	सुत्केरी भेला गरी पूर्ण स्तनपानको महत्वबारे सचेतना कार्यक्रम गर्ने	१४	२८०००।-	स्वास्थ्य शाखा, वडा, स्वा. चौकी	स्वास्थ्य संस्था
२	-सुत्केरी जाँच	गर्भवती र सुत्केरीसंग स्थानीय पोषिलो खाना व्यवस्थापनबारे अन्तरक्रिया गर्ने	८	२७०००।-	स्वास्थ्य संस्था	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति
३	-प्रोत्साहन	स्वास्थ्य संग सम्बन्धित सूचकमा वडास्तरीय स्वास्थ्यकर्मी संग अन्तरक्रिया गर्ने	१	२५०००।	स्वास्थ्य संस्था	वडा कार्यालय
४		विश्व चर्पी दिवश, पानी दिवश र राष्ट्रिय सरसफाई सप्ताहमा सचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने ।	५	२५०००।-	स्वास्थ्य संस्था	वडा कार्यालय टोल विकास संस्था
५		आमा समुह, टो.वि.स तथा स्वास्थ्य संस्थाको बैठकमा अन्तरक्रिया गर्ने	९	२००००।	स्वास्थ्य संस्था	विद्यालय, टोल विकास संस्था

६		स्तनपान सप्ताह मनाउने	५	५००००।-	नगर, स्वास्थ्य शाखा, वडा, स्वा. चौकी	स्वास्थ्य संस्था
७		स्वास्थ्य संस्था, आमा समूह, टोविस तथा सहकारीहरुको बैठकमा स्वास्थ्यका सूचक सम्बन्धी अन्तरक्रिया गर्ने ।	९		स्वास्थ्य संस्था	आमा समूह, टोल विकास संस्था, सहकारी
		चैत्र महिनामा २ वर्ष भित्रका बालबालिकाको तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने	५	२००००।	स्वास्थ्य संस्था	आमा समूह, टोल विकास संस्था र वडा कार्यालय
८	खोप	पूर्ण खोपको सुनिश्चितता घोषणा अद्यावधिक गर्ने साथै खोपको समयमा जन्मदर्ता माग गर्ने	५	२५०००।-	न.पा.	स्वास्थ्य संस्था
९		खोप अभियान गर्दा छुटेका बालबालिकालाई खोज गरी खोप लगाउने । साथै खोपको समयमा जन्मदर्ता माग गर्ने ।	निरन्तर		स्वास्थ्य संस्था	वडा कार्यालय
१०	भिटामिन ए	भिटामिन “ए” को सुनिश्चिताको लागि सूचना सचेतना र अनुगमन माइकिड. आदि प्रति वर्ष २ पटक कार्तिक, बैशाख			न.पा.	स्वास्थ्य संस्था
११	स्वास्थ्य शिक्षा	विद्यालय र बस्तिस्तरीय हातधुने आनीबानि परिवर्तन सम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने(बाल समूह, स्वास्थ्य स्वयेम सेविका परिचालन)	९	२००००।-	स्वास्थ्य संस्था	विद्यालय
		विद्यालयमा शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था गर्ने	निरन्तर	-	विद्यालय	स्वास्थ्य संस्था, वातावरण शाखा
१२	खानेपानी र सरसफाई	प्रत्येक वर्ष पानीको शुद्धता जाँच गर्ने	५	३००००।	न.पा., वडा	स्वास्थ्य संस्था
१३	तथ्यांक अद्यावधिक	६ महिना सम्मका शिशुको तथ्यांक अद्यावधिक गर्ने	५		न.पा., वडा	स्वास्थ्य संस्था
१४		प्रत्येक असोजमा ५ वर्ष उमेरका बालबालिकाको गणना अद्यावधिक गर्ने	निरन्तर		न.पा	स्वास्थ्य संस्था

बाल संरक्षणको क्षेत्रमा गरिने क्रियाकलाप तथा बजेट:

क्र.स .	समस्या/ सवाल	सुधार तथा दिगोपनाका लागी गरिने क्रियाकलापहरु	योजना अवधि (आगामी ५ वर्षको जम्मा)		कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	
			संङ्ख्या	बजेट (एकमुष्ठ)	प्रमुख	सहयोगी
बाल संरक्षण						
१	जन्मदर्ता	टोविसले टोल/टोलमा अनुगमन गरी जन्मदर्ता गर्न बाँकी रहेका बालबालिकाको खोजी गरी जन्म दर्तामा सहयोग गर्ने र सचेतना अभिवृद्धि गर्ने	निरन्तर		टोल विकास संस्था	उपमहानगर ,वडा
		जन्मिएको ३५ दिन भित्र जन्मदर्ता गराउन टोल विकास संस्था तथा बाल समूह परिचालन गर्ने	निरन्तर		वडा, टो.वि.स.	
		दुर्गम भेगमा घटना दर्ता शिविर सञ्चालन गर्ने	५		वडा कार्यालय	
२	बालविवाह	बाल विवाह मुक्त र निकृष्ट बालश्रम मुक्त वडा घोषणा गर्ने र ठाउँ ठाउँमा साईन बोर्ड टाँस गर्ने र प्रत्येक टोल विकास संस्थामा कार्यक्रम गरी बालविवाह र बालश्रम विरुद्ध प्रतिबद्धतामा हस्ताक्षर गराउने	निरन्तर	२५०००।	न.पा., वडा	बाल अधिकार समिति
३	बालश्रम	बालश्रमिकको उद्धार संयन्त्र निरन्तर क्रियाशील रहने उद्योगी व्यवसायी संग अन्तरक्रिया र प्रतिबद्धता गराउने	५	२५०००।	न.पा., वडा	बाल अधिकार समिति
५		निकृष्ट बालश्रम मुक्त वडा घोषणा गर्ने र ठाँउ ठाँउमा साईनबोर्ड टाँस गर्ने	२	८००००।	वडा	बाल अधिकार समिति
		खुद्रा पसल, किराना पसलको संचालक संग कानूनि अन्तरक्रिया गर्ने	९	४५०००।		
६		बालविवाह ,बालश्रम, बालहिंसा, बालकुलत विरुद्धमा रहेका कानूनी प्रावधान सम्बन्धी टोलमा माइकिङ गर्ने,	१०	६००००।	न.पा., वडा	बाल अधिकार समिति
७		उद्योगी व्यवसायी, मदिरा, खुद्रा, होटेल पसल संचालकसँग बालश्रम विरुद्ध र बालमैत्री व्यवसाय सञ्चालनबारे अन्तरक्रिया गरी प्रतिबद्ध गराउने	९	४५०००।	न.पा., वडा	बाल अधिकार समिति
८	हिंसा , दुर्व्यवहार	बालहिंसा, दुर्व्यवहार रोकनका लागि सार्वजनिक स्थलमा प्रचार सामाग्री राख्ने	निरन्तर	५००००।	वडा	टोल विकास
९	कुलत र दुर्व्यसनी	सामुदायीक प्रहरी साझेदारी मार्फत विद्यालयमा ४/४ महिनामा कानूनी सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	१३	८०,०००। -	न.पा., वडा	प्रहरी चौकी
		विद्यालयमा ४/४ महिनामा बालकुलत लागुपदार्थ बारे प्रहरी द्वारा कानूनी सचेतना गर्ने	१३	४००००।		
१०	बाल अधिकार	बालअधिकार समितिले ३/३ महिनामा बाल अधिकार तथा बाल संरक्षणको अवस्था	निरन्तर		वडा कार्यालय	वडा बाल अधिकार

	समिति परिचालन	अनुगमन गर्ने				समिति
		बाल अधिकार समितिको नियमित बैठक मासिक रुपमा गर्ने	४७	५६४००।	वडा कार्यालय	वडा बाल अधिकार समिति
११		बालबालिकामा हुन सक्ने यौनजन्य दुर्व्यवहार (गुड टच, ब्याड टच) बारे विद्यालय तथा बालसमूहमा सचेतना जागरण गर्ने	निरन्तर		न.पा, वडा	टोल विकास संस्था
१२		सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुलाई बालमैत्री स्थानीय शासनको नयाँ प्रारूप सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा सशक्तिकरण गर्ने	५	५००००। -	वडा कार्यालय	प्रहरी चौकी
१३		बालबालिकामा हुन सक्ने यौनजन्य दुर्व्यवहार विरुद्ध तथा अनलाईन साईबर क्राईम सुरक्षा सम्बन्धी विद्यार्थीलाई तालिम दिने ।	५	२५०००।	न.पा., वडा	बाल अधिकार समिति
१४	संरक्षण विहिन एवं जोखिममा परेका बालबालिका	कुलतमा लागेका बालबालिकाको गणना गर्ने र त्यस्ता बालबालिकालाई गोप्य परामर्श गर्ने सुधारका लागि पहल गर्ने	निरन्तर		बाल मैत्री शाखा	वडा कार्यालय, प्रहरी चौकी
		नगरस्तरीय बालकोषको स्थापना तथा परिचालन	निरन्तर		न.पा., वडा	बाल अधिकार समिति
		हिसां प्रभावित तथा जोखिममा रहेका बालबालिका भएमा उद्धार, पुनर्स्थापना र परामर्श साथै आवश्यक सहयोग गर्ने साथै प्रेषण प्रणाली दुरुस्त राख्ने	निरन्तर	२००००० ।-	वडा कार्यालय	वडा बाल अधिकार समिति
		असहाय अनाथ बाल श्रमिक पुनर्स्थापना कार्ययोजना तयारी र कार्यान्वयन गर्ने	निरन्तर	५००००। -	न.पा., वडा	बाल अधिकार समिति
		बाल संरक्षण कार्ययोजना तयारी र कार्यान्वयन गर्ने	निरन्तर		न.पा., वडा	बाल अधिकार समिति

बाल विकासको क्षेत्रमा गरिने क्रियाकलाप तथा बजेट:

क्र.स.	समस्या/ सवाल	सुधार तथा दिगोपनाका लागी गरिने क्रियाकलापहरु	योजना अवधी (आगामी ५ वर्षको जम्मा)		कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	
			संख्या	बजेट (एकमुष्ट)	प्रमुख	सहयोगी
बाल विकास						

१	बालमैत्री भवन तथा पूर्वाधार	बालविकास केन्द्रको स्तरोन्नति गर्ने, स्थानीय सिकाइ सामग्री सहित बालबालिकाको लागि उचित आकर्षक कक्षा व्यवस्थापन गर्ने	१	५००००।-	वडा कार्यालय	विद्यालय
२		विद्यालयमा छात्र छात्राको लागि अलग अलग शौचालयको थप व्यवस्थापन र अपाङ्गतामैत्री बनाउने	निरन्तर	८००००।	वडा कार्यालय	विद्यालय
३		विद्यालयमा शौचालयको प्रयोग, पानीको व्यवस्था तथा सरसफाई सम्बन्धी सामग्रीको व्यवस्था गर्ने	निरन्तर		विद्यालय	वातावरण शाखा
४		विद्यालयले विद्यार्थी स्वागत कार्यक्रम गर्ने उत्कृष्ट विद्यार्थीलाई सम्मान गर्ने कमजोर विद्यार्थीलाई अतिरिक्त कक्षासत्रको व्यवस्था गर्ने	निरन्तर	५००००।-	वडा कार्यालय	विद्यालय
५		विद्यालयमा शुद्ध पानीका लागि फिल्टरको व्यवस्था मिलाउने र बालमैत्री खानेपानी धारा जडान गर्ने	निरन्तर	१५००००।	विद्यालय	वडा कार्यालय
७		बालमैत्री कक्षाकोठा, फर्निचर व्यवस्था गर्ने विद्यालयमा खेल मैदानर खेल सामग्रीको व्यवस्था गर्ने	निरन्तर	४०००००।-	शिक्षा विकास महाशाखा, वडा कार्यालय	विद्यालय
९	विद्यालय सरसफाई	अभिभावक विद्यालय परिवार बाल समुह र जनप्रतिनिधि विच भेटघाट कार्यक्रमको आयोजना गर्ने	निरन्तर	२००००।	विद्यालय	वडा कार्यालय
११		वार्षिक अतिरिक्त क्रियाकलापको कार्यतालिका बनाई विव्यास बाट निर्णय गरि कार्यान्वयन गर्ने	निरन्तर		शिक्षा शाखा/ विद्यालय	वडा कार्यालय
१२		अन्तर विद्यालय अतिरिक्त क्रियाकलाप हिरी जवाफ, खेलकुद, बक्तृत्वकला निबन्ध प्रतियोगिता गर्ने	निरन्तर	१०००००।	विद्यालय	वडा कार्यालय, शिक्षा महाशाखा
१३		प्रत्येक विद्यालयमा हिल चियर जाने बाटो निर्माण गर्ने खेलकुद सामग्री र सुरक्षित खेल मैदानको व्यवस्था गर्ने	निरन्तर	१०,०००००।	विद्यालय	वडा कार्यालय, शिक्षा महाशाखा
१४		बाल विकास केन्द्रमा भर्नाका लागि जन्मदर्ता अनिवार्य गर्ने ।	निरन्तर		विद्यालय	वडा कार्यालय
१५		६६ महिनामा विद्यार्थीसंग वडा अध्यक्ष अन्तरक्रिया कार्यक्रम गन	९	१०००००।-	विद्यालय	वडा कार्यालय

१७	विद्यालयमा निरन्तरता	विद्यालय छाड्ने सम्भावना भएका बालबालिकाको अभिभावक सहित छलफल गरि समस्या पहिचान र समाधान गर्ने ।	निरन्तर		विद्यालय	शिक्षा विकास महाशाखा
१८		वडामा विद्यालयका लागि अतिरिक्त क्रियाकलाप कोष खडा गर्ने	निरन्तर	१५०००	विद्यालय, वडा	शिक्षा विकास महाशाखा

बाल सहभागिताको क्षेत्रमा गरिने क्रियाकलाप तथा बजेट:

क्र. स.	समस्या/ सवाल	सुधार तथा दिगोपनाका लागी गरिने क्रियाकलापहरु	योजना अवधि (आगामी ५ वर्षको जम्मा)		कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	
			संङ्ख्या	बजेट (एकमुष्ट)	प्रमुख	सहयोगी
बाल सहभागिता						
१	अर्थपूर्ण बाल सहभागिता	वर्षमा ८ पटक बालसंजालको मासिक रुपमा बैठक, खाजा	३७	५०,०००।-	वडा कार्यालय	WCFLG
२		बालबालिकालाई असल बानी, व्यवहार, कर्तव्य, अनुशासन तथा बालमैत्री स्थानीय शासनमा अर्थपूर्ण बालसहभागिता सम्बन्धी सशक्तिकरण गर्ने (१५० जना नेतृत्व तहका बालबालिकाहरु)	५	१२५०००।-	वडा कार्यालय	WCFLG
३		बालसमूहको सूचना संचार गर्न संजाललाई संचार खर्च दिने (प्रति महिना २००)	५५ महिना	११०००।-	वडा कार्यालय	WCFLG
४		विद्यालयका बालसमूह पुनर्गठन गर्ने तथा समूदाय स्तरमा बालसमुह गठन पुनर्गठन गर्ने, नियमित बैठक र अतिरिक्त क्रियाकलाप गर्ने ।	निरन्तर		वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
५		बालसमूहलाई CFLG र नेतृत्व क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम दिने (१ दिने) ।	५	२५००००।	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
६		बालमैत्री सम्पर्क कक्षलाई ५१ सूचकको आधारमा शैक्षिक सामग्री सहितको	२	३००००।-	वडा कार्यालय, बालमैत्री	WCFLG

		सिकाई केन्द्रको रुपमा व्यवस्थापन गर्ने ।			शाखा	
७		बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी वि.व्या.स र प्र.अ.हरु संग अन्तरक्रिया गर्ने र कार्ययोजना निर्माण गर्ने ।	५	२०००० ।	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
८		अनलाईन साईबर काइम सुरक्षा सम्बन्धी विद्यार्थीलाई तालिम दिन	५	५०००० ।	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
९		बालबालिका तथा अभिभावकलाई मनोविमर्श सम्बन्धी तालिम दिने तथा मनोसा CFLG घोषणाको दिगोपना सम्बन्धी बालबालिकालाई अध्ययन, अवलोकन भ्रमण माजिक परामर्श दिने	५	५०००० ।-	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
१०		उत्कृष्ट बाल समुहलाई सम्मान गर्ने	५	२०००० ।-	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
११		CFLG घोषणा तथा दिगोपना सम्बन्धी बालबालिकालाई अध्ययन अवलोकन भ्रमण गराउने ।	२	१००००० ।	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
१२		वडा बाल संजाललाई घोषणाको अवसरमा टिसर्ट तथा परिचय पत्रको व्यवस्था गर्ने ।	१	१००००० ।	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
१३		बाल संजालले अतिरिक्त क्रियाकलाप २/२ महिनामा गर्ने र प्रतिवेदन तयार गर्ने ।	२७	४०००० ।	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG
१४		अन्तर विद्यालय खेलकुद कार्यक्रम गर्ने	वार्षिक	१००००० ।	वडा कार्यालय, बालमैत्री शाखा	WCFLG

संस्थागत क्षेत्रमा गरने क्रियाकलाप तथा बजेट:

क्र. स.	समस्या/ सवाल	सुधार तथा दिगोपनाका लागी गरिने क्रियाकलापहरु	योजना अवधी (आगामी ५ वर्षको जम्मा)		कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	
			सङ्ख्या	बजेट (एकमुष्ट)	प्रमुख	सहयोगी

संस्थागत विकास						
१	बालमैत्री नीति, कार्ययोज	अनुगमन समीक्षा तथा प्रतिवेदन	निरन्तर		वडा बालमैत्री शाखा	उपमहानगर पालिका
२	ना, आचारसंहिता	३/३ महिनामा चेकलिष्ट सहित बा.वि केन्द्र र विद्यालयमा अनुगमन गर्ने, सेवा प्रदायक बाट कागजात संकलन गर्ने	१७	२५५००।	बालमैत्री शाखा	उपमहानगर पालिका
३	कार्यान्वयन	२-२ महिनामा विद्यालयलाई बालमैत्री आचार संहिताको विषयमा छलफल गर्ने।	निरन्तर		विद्यालय	वडा
४		स्थितिपत्र तयार गरी प्रकृया अनुसार पारित गर्ने र २/२ वर्षमा अध्यावधिक गर्ने।	१	५००००।-	वडा	बालमैत्री शाखा
५		विद्यालय छाडेका बालबालिकालाई उमेर क्षमता अनुसारको जीवन उपयोगी तथा व्यवसायीक सीपमूलक तालिमको व्यवस्था गर्ने र उचीत परामर्श दिने	निरन्तर	५०००००।	विद्यालय	वडा
६		प्रहरी कार्यालयमा वडा बाल अधिकार समितिको ४/४ महिनामा समिक्षा बैठक बस्ने।	निरन्तर	२००००।	विपद् व्यवस्थापन तथा बातावरण शाखा	वडा
७		वर्षमा ४ पटक टोलटोलमा बालमैत्री आचार संहिता सम्बन्धी छलफल गर्ने।	निरन्तर	३००००।	न.पा, वडा	टोल विकास संस्था, विद्यालय
८		वडाले आवधिक लगानी योजनाको २ प्रति किताब छपाउने	१	३,०००।	वडा,	बालमैत्री शाखा
९	विविध कार्यक्रम	बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडा घोषणाको उपलक्ष्यमा प्रत्येक वर्ष वार्षिक उत्सव मनाउने	४	२०००००।	वडा कार्यालय	
१०	सञ्चालन	४/४ महिनामा विद्यालयले विद्यार्थीलाई विपद् पूर्वतयारी तथा व्यवस्थापन वारे सचेतना सत्र संचालन गर्ने	१४		विद्यालय	वडा, विपद् तथा बातावरण शाखा
११		सहजकर्ता र सम्पर्क व्यक्ति फिल्ड गएको समयमा सामान्य खाजा बापत	निरन्तर	२५०००।	वडा,	बालमैत्री शाखा
१२		वार्षिक १० पटक बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समितिको नियमित बैठक बस्ने खाजा सहित	४७	६००००।	वडा,	बालमैत्री शाखा
१३		सहजकर्तालाई संचार बापत खर्च	५	३००००।	वडा,	बालमैत्री शाखा

१४		बालमैत्री आचार संहिता २/२ महिनामा विद्यालयमा छलफल गराउने ।	२२		वडा,/ विद्यालय	बालमैत्री शाखा
१५		बालमैत्री स्थानीय शासनका संस्थागत संरचनाहरूको सामाजिक नक्सा तयार गर्ने	२	५०००।	वडा,	बालमैत्री शाखा
१६		घोषणाको अन्तिम चरणमा सार्वजनिक परिक्षण समिक्षा गर्ने	१	१०,०००।	वडा,	बालमैत्री शाखा
१७		सार्वजनिक शौचालय र खानेपानी धारालाई बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री बनाई संचालनमा ल्याउने ।	निरन्तर		वडा	वातावरण शाखा
१८		अनुगमनका आधारमा बा.वि.केन्द्रमा शैक्षिक तथा पुर्वाधार सामग्री व्यवस्थापन गर्ने ।	५	२०००००।	वडा	विद्यालय
१९	कार्यविधि कार्यान्वयन	वडामा स्तनपान कक्षको व्यवस्था गर्ने	१	२५०००।	न.पा, वडा	न.पा, वडा
२०		बाल विवाह, निकृष्ट बालश्रम बारे विद्यालयमा सावधान पत्र टाँस गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार		विद्यालय	वडा
२१		वडा भित्र रहेको बाल उद्यान केन्द्र निर्माण गरी बालमैत्री सिकाई स्रोत केन्द्रको रूपमा स्थापित गर्ने ।	निरन्तर		वडा	न.पा, वडा
२२		टोल विकास संस्थालाई कर्तव्यबोध उत्प्रेरणा सम्बन्धी शसक्तिकरण गर्ने ।	१	३००००।	वडा	न.पा, वडा

घोषणाको निरन्तरताका लागि प्रमुख साझेदार संस्थाहरूको भूमिका

प्रभावकारी दिगोपनाका लागि केन्द्र र प्रदेश स्तरका साझेदार सहित स्थानीय स्तरका साझेदार तथा सहयोगी संस्थाहरूको भूमिका अत्यन्त महत्वपूर्ण हुन्छ बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतिको संस्थागत विकास, नीति निर्माण, निर्देशन, बजेट प्रणालीलाई बालमैत्री बनाउने , बालमैत्री स्थानीय शासन संचालनका लागि प्रदेश र स्थानीयतहलाई सहजीकरण, निरन्तर अनुगमन गर्ने गराउने, बालअधिकार सम्बन्धी परामर्श सुझाव दिने, स्थानीयस्तरमा निर्माण भएका र हुने भौतिक पूर्वाधारहरू बालमैत्री बनाउने आवश्यक नीति एवं मार्गदर्शन प्रदेश तथा स्थानीयतहलाई गर्ने गराउने लगायत अन्य विशिष्ट भूमिका केन्द्रियतहबाट निभाउनुपर्ने हुन्छ साथै प्रदेशतहबाट बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति तथा रणनीति बारे समन्वय गर्ने, प्रदेशस्तरका सबै सरकारी एवं गैर सरकारी क्षेत्रमा बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतिलाई मूलप्रवाहीकरण गर्न नीतिगत निर्देशन दिने एवं साझेदारी स्थापना गर्ने गराउने, बजेट प्रणालीलाई बालमैत्री गराउने लगायत थप विशिष्ट भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने हुन्छ ।

यस २ न.वडामा आशा गरिएका वडास्तरीय साझेदारहरू:

बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतिको प्रवर्धन गर्ने प्रक्रियामा देहायकका स्थानीयस्तरका साझेदार संस्थाहरू रहनेछन्:

(क) जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय

१. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यको लागि समन्वय तथा सम्पर्क डेस्कको व्यवस्था गर्ने।

२. विभिन्न सरोकारवालाको बीचमा सम्पर्क, समन्वय र साझेदारी विकास गरी बालमैत्री स्थानीय शासन सञ्चालनमा नगर/वडालाई सहयोग गर्ने।
३. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी संचालित कार्यक्रमहरू समन्वयात्मक र एकीकृत ढंगबाट संचालन गर्न नगर/वडालाई सहयोग गर्ने।
४. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी वडामा संचालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने-गराउने।
५. बालमैत्री स्थानीय वडा घोषणाको लागि स्थलगत अनुगमन गरी आवश्यक सुझाव दिने।
६. बालमैत्री स्थानीय शासनको आवधिक समीक्षा गरी कार्यक्रम संचालनमा देखा परेका समस्याहरू निराकरणमा नगर/वडालाई सहयोग गर्ने

बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतिको दीगो प्रवर्धन गर्ने गराउने प्रक्रियामा देहायका साझेदार संस्थाहरू रहनेछन्:

हेटौडा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

१. केन्द्र र प्रदेश तथा अन्य सरोकार निकायबाट प्राप्त मार्गदर्शन, नीति तथा कार्यक्रमहरू आ-आफ्नो क्षेत्रको सन्दर्भमा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गरी वा नगरी लागू गर्ने।
२. आफ्नो क्षेत्रमा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति तर्जुमा अध्यावधिक गर्ने।
३. बालमैत्री स्थानीय शासन दिगो प्रवर्धनको लागि बालमैत्री सम्पर्क सिकाई स्रोतकेन्द्रको व्यक्ति, शाखाको संस्थागत व्यवस्था गर्ने।
४. बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धनको लागि स्थानीयस्तरमा योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने।
५. बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धनको लागि नियमित बजेट विनियोजन गर्ने।
६. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी दीर्घकालीन नीति बनाई वार्षिक एवं आवधिक योजनामा समावेश गर्ने।
७. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने।
८. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी संचालित कार्यक्रमहरू विषयगत समन्वयात्मक र एकीकृत ढंगबाट संचालन गर्ने गराउने।
९. बालसमूह/बालसमूहसंजालहरूको विकासमा सहयोग पुर्याउने, बालमैत्री स्थानीय शासनको आवधिक प्रगति समीक्षा गर्ने।
१०. आ-आफ्नो क्षेत्रबाट हुने सेवा प्रवाहलाई संस्थागत बालमैत्री बनाउने।
११. गर्भवती महिला एवं बालबालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवालाई बालमैत्री गराउने।
१२. बालबालिकाको आधारभूत स्वास्थ्य प्रवर्धनको लागि संचालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमलाई बालमैत्री बनाउने।
१३. बालबालिकाको शैक्षिक विकासका लागि संचालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई बालमैत्री बनाउने।
१४. विद्यालय जान नसक्ने र बीचैमा कक्षा छोड्ने बालबालिकालाई विद्यालय शिक्षा उपलब्ध गराउने योजना कार्यान्वयन गर्ने।
१५. बालबालिकाको शारीरिक विकासको लागि भौतिक साधनको व्यवस्था गर्ने।
१६. बालसमूह तथा संजालहरूलाई सूचीकृत गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने।
१७. वडालाई बालमैत्री स्थानीय शासन युक्त घोषणा गर्न आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने।

बालमैत्री स्थानीय शासन नगर समिति -MCFLGC

१. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी नगर/वडास्तरको नीति, निर्देशिका, कार्यविधि तयार गर्ने र यस पद्धतिको प्रवर्धन गर्न वडालाई नीतिगत पृष्ठपोषण गर्ने।
२. बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतिको प्रवर्धन गर्न वडास्तरबाट समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्ने।
३. बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यरत अन्तर्राष्ट्रिय एवं राष्ट्रिय, सरकारी एवं गैर सरकारी संघसंस्था तथा तहबीच आवश्यक समन्वय गर्ने गराउने।

४. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने ।
५. अन्य तहहरूमा भएका सृजनशील, अनुकरणीय कार्यको अनुसरण गर्ने ।
६. संरचनागत नियमित बैठक, समिक्षा तथा अभिलेखीकरण गर्ने

नगर कार्यपालिकाका बिषयगत शाखाहरू

१. महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमलाई दिगो बालमैत्री बनाउने र यस्ता कार्यक्रमहरूमा अर्थपूर्ण बालसहभागिता सुनिश्चित गर्न सहयोग गर्ने ।
२. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी प्राप्त भएका सूचकको निरन्तरता हुनेगरी बालमैत्री योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न क्रियाशिल रहने ।
३. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी भएका क्रियाकलाप तथा प्रगति विवरणको सूचना अद्यावधिक र सम्प्रेषण गर्ने ।
४. सेवा प्रवाह पद्धतिलाई बालमैत्री बनाउने ।
५. आ-आफ्नो विषयमा संचालन हुने नीति तथा कार्यक्रमलाई बालमैत्री बनाउने र यस्ता कार्यक्रमहरूमा अर्थपूर्ण बाल सहभागिता सुनिश्चित गर्ने, ।
६. आ-आफ्नो विषयमा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी सूचक प्राप्त हुनेगरी बालमैत्री योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने र स्वीकृतिको लागि नगरपालिकामा पेश गर्ने ।
७. बालमैत्री स्थानीय शासनका सम्बन्धित सूचकहरूको अवस्था विश्लेषण, अनुगमन र प्रमाणिकरण गर्ने ।
८. बालबालिकाका लागि निर्माण गरिएको आवधिक लगानी योजनामा रहेका बिषयगत कार्यक्रमहरू समेटी कार्यान्वयन गर्ने ।

बालसमूह/बालसमूह संजाल

१. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आफ्ना सदस्यहरूलाई परिचालन गर्ने ।
२. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि स्थानीय तह र विषयगत शाखालाई सहयोग गर्ने ।
३. बालबालिका सम्बन्धी कार्य गर्दा स्थानीय तहसंग समन्वय गरी एकद्वार पद्धतिबाट कार्य गर्ने गराउने ।
४. आ-आफ्नो क्षेत्रबाट हुने विकास निर्माण एवं सेवा प्रवाहलाई बालमैत्री बनाउने ।

वडा समिति

१. प्राप्त मार्गदर्शन, नीति तथा कार्यक्रमहरू आफ्नो कार्य क्षेत्रमा लागू गर्ने ।
२. वडामा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति, योजना तर्जुमा र बजेट बिनियोजन गर्ने गरी पेश गर्ने ।
३. बालमैत्री स्थानीय शासन निरन्तर प्रवर्द्धनको लागि आफ्नो सम्पर्क व्यक्ति र शाखाको संस्थागत व्यवस्था गरिरहने ।
४. बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनको लागि वडास्तरमा योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने ।
५. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी संचालित कार्यक्रमहरू समन्वयात्मक र एकीकृत ढंगबाट संचालन गर्ने गराउने ।
६. वडामा संचालित बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने ।
७. बालसमूह तथा संजालहरूको क्षमता विकासमा सहयोग पुर्याउने ।
८. बालमैत्री स्थानीय शासनको मासिक प्रतिवेदन, आवधिक प्रगति समीक्षा गर्ने ।
९. आफ्नो क्षेत्रबाट हुने सेवा प्रवाहलाई बालमैत्री बनाउने ।
१०. बालसमूह तथा बालसंजालहरूलाई वडामा सुचिकृत गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने ।
११. वडालाई बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त वडाको रूपमा टिकाई राख्ने ।

बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समिति

१. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी वडास्तरको नीति तथा योजना तयार गर्न र यस पद्धतिको प्रवर्द्धन गर्न वडा समितिलाई नीतिगत पृष्ठपोषण गर्ने ।
२. बालमैत्री स्थानीय शासन पद्धतिको प्रवर्द्धन गर्न वडास्तरबाट समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्ने ।

३. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी आवधिक, वार्षिक लगानी योजना तर्जुमा र बजेट विनियोजन गर्न वडा समिति र नगरपालिकासंग समन्वय गर्ने ।
४. बालबालिकाको क्षेत्रमा वडास्तरमा कार्यरत अन्तर्राष्ट्रिय एवं राष्ट्रिय, सरकारी एवं गैर सरकारी संघसंस्था तथा वडा बीच आवश्यक समन्वय गर्ने गराउने ।
५. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यको अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी अभिलेख राख्ने ।

अन्य समूह संगठन, सामुदायिक संस्था, सेवा केन्द्र, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, गैसस तथा अन्य संघसंस्था

१. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरी सेवा प्रवाहमा सहयोग पुर्याउने ।
२. बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई समुदायस्तरसम्म पुर्याउन प्रवर्धनात्मक कार्यहरू गर्ने ।
३. बालसमूहहरूको विकास र प्रवर्धनमा सहयोग पुर्याउने ।
४. कार्यक्रमको स्वःअनुगमन, आवधिक समीक्षा र मूल्याङ्कन गर्ने, र स्थानीयस्तरमा उपलब्ध साधन स्रोत बालबालिकाका क्षेत्रमा परिचालन गर्ने ।
५. सरोकारबालासंग सम्पर्क एवं समन्वय गर्ने र साझेदारी निर्माण गर्ने ।
६. स्वीकृत नीति निर्देशिका अनुसार कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
७. आ-आफ्नो क्षेत्रमा संचालन हुने कार्यक्रमको स्वामित्व ग्रहण गर्ने ।
८. आ-आफ्नो क्षेत्रबाट हुने विकास निर्माण एवं सेवा प्रवाहलाई बालमैत्री बनाउने ।

अनुगमन, समीक्षा, मूल्यांकन, प्रतिवेदनको व्यवस्था

अनुगमन

बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका तथा घोषणा कार्यविधिमा निर्दिष्ट गरिएको अनुगमन चेकलिष्ट र प्रक्रियालाई व्यवहारमा अवलम्बन गरी वडा र नगरपालिकाबाट प्रत्येक ६/६ महिनामा र जिल्ला समन्वय समितिबाट वार्षिक रुपमा अनुगमन गरिने छ । अनुगमनबाट प्राप्त तथ्य बमोजिम आवश्यकताअनुसार कार्ययोजनामा थप गरी कार्यान्वयनको पक्षमा जोड दिइनेछ ।

समीक्षा

बालमैत्री घोषणा पश्चातको दिगोपनाका लागि तयार गरिएका योजना बमोजिम कार्य भए/नभएको र उक्त योजनाहरूबाट कस्तो प्रभाव परेको छ र आगामी दिनमा सुधारका लागि कस्तो प्रकारको रणनीति बनाउने भन्ने विषयलाई मुख्य प्रस्ताव बनाइ वार्षिक र अर्धवार्षिक रुपमा वर्षको दुई पटक वडा तथा नगरपालिकास्तरीय समीक्षा कार्यक्रम गरिनेछ ।

मूल्यांकन

घोषणा पश्चात सत प्रतिशत सूचक हाँसिल र निरन्तरताका लागि बनाइएको कार्ययोजना कार्यान्वयनको अवस्था र प्रभावको तालमेल मिल्ने नमिल्नेको विभिन्न स्तरबाट सूचना संकलनको आधारमा मूल्यांकन गरिने छ ।

प्रतिवेदन

घोषणा पश्चातको दिगोपनाका लागि बनाइएको कार्ययोजना बमोजिम कार्यको अभिलेखीकरण वडाद्वारा मासिक रुपमा नगरपालिकामा पठाउनुका साथै नगरपालिका र वडाको बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचक र बालअधिकारको समग्र विषयलाई समेटी मासिक, वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गरिने छ । नगरपालिकाले ४-४ महिनामा जि.स.स.र प्रदेशको कार्यालयमा समेत प्रतिवेदन पठाउनु पर्ने छ । प्रत्येक २-२ वर्षमा बालबालिकाको अवस्था मापनको लागि स्थिती पत्र अध्यावधिक प्रकाशन गरिने छ र प्रत्येक ५-५ वर्षमा बालबालिकाको वस्तुगत विवरण अध्यावधिक प्रकाशन गरिने छ ।

रणनीतिक योजना कार्यान्वयन तथा दिगोपनाको चरणमा अनुगमन गर्दा प्रयोग हुने चेकलिष्ट

जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय

बालमैत्री स्थानीय वडा, नपा घोषणाका लागि कागजात व्यवस्थापनको अवस्था अनुगमन चेकलिष्ट

१. नगरपालिका / गाउँपालिका/ वडाको नाम:

२. ठेगाना:

३. बालमैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन गरेको मिति:

४. बालमैत्री स्थानीय शासनका तहगत खुड्कीला सम्बन्धी विवरण:

क्र स	विवरण	पुरा भएको		कार्य सम्पन्न मिति
		छ	छैन	
१	कार्यपालिकाबाट आफ्नो गाउँपालिका/नगरपालिकालाई बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन गर्ने निर्णय गर्ने			
२	बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा सम्बन्धी गाउँ/नगर समितिका पदाधिकारी र अन्य सरोकारवालालाई अभिमुखीकरण गर्ने ।			
३	कार्यपालिका र बालमैत्री स्थानीय शासन गाउँ/नगरस्तरीय समितिबाट लिखित प्रतिबद्धता गर्ने ।			
४	बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा र विद्यमान अवस्था सम्बन्धी वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) तयार गर्ने र प्रकाशन गर्ने ।			
५	बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकको स्थानीयकरण गर्ने			
६	बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन गर्न आवश्यक स्थानीय नीति/रणनीति/कार्यविधि/निर्देशिका र आचारसंहिता तर्जुमा गर्ने			
७	गाउँपालिका नगरपालिका र वडामा बालमैत्री स्थानीय शासनको लागि संस्थागत प्रबन्ध(सम्पर्क शाखा, सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने र जिम्मेवारी दिने) गर्ने ।			
८	बालमैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन गर्ने वडाहरू छनौट गर्ने ।			
९	बालबालिकाको क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी निकायबाट बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयनका लागि स्रोत सहितको प्रतिबद्धता प्राप्त गर्ने ।			
१०	बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयनको लागि लगानी योजना तयार गर्ने ।			
११	बालकोष संचालन कार्यविधि स्वीकृति, बालकोष स्थापना र संचालन गर्ने ।			
१२	बालमैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन गर्ने वडामा आवश्यकताअनुसार बाल समूह, बाल सञ्जाल, टोल विकास संस्था/समुदायमा आधारित संस्थाहरूको गठन र परिचालन गर्ने ।			
१३	लगानी योजनामा आधारित भई बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचक प्राप्त गर्न क्षेत्रगत क्रियाकलापहरूको तयारी गर्ने ।			
१४	छनौट भएका क्षेत्रगत क्रियाकलापहरूको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्ने ।			
१५	साझेदार र सरोकारवालाहरूको सञ्जाल निर्माण, समन्वय र सहकार्य गर्ने ।			
१६	स्वीकृत वार्षिक क्रियाकलापको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।			
१७	बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचक अनुसारको नतिजा प्राप्तिको सुनिश्चितता			

	गर्ने।			
१८	वडा समिति, गाउँ नगरस्तरीय समितिबाट सूचक पुरा भएको अवस्थामा सरोकारवालाहरु समेतको सहभागितामा अनुगमन र समीक्षा गरी प्रतिवेदन तयारी गर्ने।			
१९	बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकका आधारमा स्थितिपत्र तयारी र सार्वजनिकीकरण गर्ने।			
२०	बालमैत्री स्थानीय शासनको घोषणाको लागि तोकिएको निकायबाट अनुगमन गर्ने।			
२१	वडा/स्थानीय तहबाट सूचक पूरा भएको प्रमाणीकरण गर्ने।			
२२	बालमैत्री वडा स्थानीय तह घोषणाका लागि तोकिएको निकायबाट अनुमति प्रदान गर्ने।			
२३	बालमैत्री वडा गाउँपालिका नगरपालिका घोषणा पश्चातको रणनीतिक योजना तर्जुमा गर्ने।			
२४	बालमैत्री वडा घोषणा गर्न कार्यपालिका र गाउँपालिका नगरपालिका घोषणा गर्न सम्बन्धित गाउँ नगर सभाको निर्णय			
२५	बालमैत्री वडा गाउँपालिका नगरपालिका घोषणा।			
२६	बालमैत्री वडा गाउँपालिका नगरपालिका घोषणा पश्चातको रणनीतिक योजना कार्यान्वयन।			
२७	वार्षिक रूपमा प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन।			
२८	बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरुको दिगोपनाको सुनिश्चितता।			

वडाको विविध संरचनामा बालसहभागिता

बालमैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन गरेदेखि नै यसवडाले बालबालिकाको नेतृत्व विकास र बालसहभागितालाई विशेष प्राथमिकतामा राखेको छ ।

वडाको शासकीय संरचनामा बालबालिकाको सहभागिताको स्थिती:

क्र.स.	बाल सहभागिता भएको निकाय	बालक	बालिका	जम्मा
१	बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समिति	१	१	२
२	वडा बाल अधिकार समिति	१	१	२
३	विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा आमन्त्रित	३	३	६
४	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा आमन्त्रित	१	१	२
५	वडा बालसमुह संजाल	१३	१२	२५
६	टोल विकास संस्था			
जम्मा प्रत्यक्ष सहभागिता		१९	१८	३७

अनुगमनका लागि सूचकहरुको लक्ष्य नमुना फारम

क्र स	सूचक	घोषणाको लागि आवश्यक प्रतिशत	हालको अवस्था २०....	सूचक प्राप्ति
क.	बालबचाउ			
१	गर्भवती महिलाहरुले कम्तिमा प्रसूति पूर्व ८ पटक र प्रसूति	९५%		भएको/नभए

	पश्चात आमा र नवजात शिशुको कम्तिमा ४ पटक स्वास्थ्य जाँच गराएको हुनेछन् ।			को
२	गर्भवती महिलाले टिटानस विरुद्धको २ वटा खोप लगाएका हुनेछन् ।	९५%		भएको/नभएको
३	गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरुले आईरन चक्री जम्मा २२५) खाएका हुनेछन् । (वटा	९५%		भएको/नभएको
४	दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराईएका हुनेछन् ।	८०%		भएको/नभएको
५	६ महिनासम्मको शिशुलाई आमाले अनिवार्य रूपमा पुर्ण स्तनपान गराएका हुनेछन् ।	८०%		भएको/नभएको
६	छ महिला देखि पाँच वर्ष मुनिका सबै बालबालिकालाई वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खुवाईएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
७	१५ देखि २३ महिना भित्रका प्रत्येक बालबालिकाले नेपाल सरकारले तोकेका सबै र पुर्ण खोप प्राप्त गरी पूर्ण खोपयुक्त घोषणा भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
८	एच्आईभी संक्रमित आमाबाट जन्मिएका सबै बालबालिकाले ARV prophylaxis पाएका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
९	सबै घरपरिवारले आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग गरेका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
१०	कमतौल, पुङ्को र ख्याउटेपन हुने पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको संख्यामा कमी आएको हुनेछ ।	८०%		भएको/नभएको
११	अति कडा कुपोषण भएका बालबालिकाको संख्या शुन्य भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
१२	सबै घरधुरीमा आधारभुत तहको खानेपानीको सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
१३	चर्पी गएपछि, बालबालिकाको दिसा धोएपछि र खाना खानु/खुवाउनु अघि साबुन पानीले हात धुने परिपाटीको विकास भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
१४	प्रत्येक घरपरिवारले शौचालयको प्रयोग भएको तथा खुला दिसामुक्त घोषणा भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
ख.	बालसंरक्षण			
१५	५ वर्ष मुनिका सबै बालबालिकाको जन्म दर्ता भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
१६	निकृष्ट प्रकारको बालश्रम अन्त्य गर्दै प्रभावित बालबालिकाको पुनरुत्थापना भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको

१७	स्थानीय तह बालविवाह मुक्त भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
१८	घरपरिवार, समुदाय, सार्वजनिक स्थान)विद्यालय, सामाजिक चाडपर्व, भेला (मा बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, बेचबिखन, शोषण, बेवास्ता र दुर्व्यवहारमा कमि आएको हुनेछ ।	८०%		भएको/नभएको
१९	समुदायमा आधारित बाल संरक्षण प्रणाली स्थापित भई संचालनमा ल्याईएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
२०	छाउपडि, कमलरी जस्ता सामाजिक कुप्रथा नरहेको हुनेछ ।	९५%		भएको/नभएको
२१	स्थानीय तह/समुदायले १४ वर्ष मुनिका असहाय बालबालिका को संरक्षण गर्न विशेष (भएका)व्यवस्था गरेका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
२२	स्थानीय तहमा सडक बालबालिकाको संख्या शुन्य भएको हुनेछ । बालगृ (भएकोमा) सडक बालबालिकालाई)हमा राखी व्यवस्थापन भएको हुने	१००%		भएको/नभएको
२३	स्थानीय तहमा रहेका विद्यालयहरूले बालबालिकालाई शारीरिक तथा मानसिक यातना दिने छैनन् ।	१००%		भएको/नभएको
२४	कुलतमा लागेका बालबालिकाको लागि बाल सुधार गृहमा राखेर व्यवस्था मिलाएको हुनेछन्	१००%		भएको/नभएको
ग.	बालविकास			
२५	३ वर्ष देखि ४ वर्ष उमेर पुगेका सबै बालबालिका प्रारम्भिक बालविकास कक्षामा भर्ना भै टिकाउदर सतप्रतिशत रहेको हुनेछ । फरक क्षमता भएका बालबालिकाको हकमा विशेष व्यवस्था गर्नुपर्ने (	१००%		भएको/नभएको
२६	५ देखि १४ वर्ष उमेर समुहका सतप्रतिशत बालबालिकाले आधारभुत शिक्षा (१ देखि कक्षा ८ सम्म)पुरा गरेका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
२७	प्रत्येक विद्यालयमा खानेपानीको सुविधा सहित छात्रछात्राको लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था भै यसको प्रयोग भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
२८	सबै विद्यालयका पूर्वाधार कक्षा)कोठा, फर्निचर, खेलमैदान, खानेपानी धारा बालमैत्री (, अपाङ्गतामैत्री र सुरक्षित भएका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
२९	प्रत्येक विद्यालयमा अतिरिक्त कृयाकलाप सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
३०	सबै विद्यालयहरूले कुहिने र नकुहिने फोहोर अलग अलग बिसर्जन गर्ने व्यवस्था हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
घ.	बाल सहभागिता			

३१	स्थानीय तहमा समावेशी आधारमा बाल संजाल गठन भई क्रियाशिल न्युनतम वार्षिक ३ वटा बैठक), ३ वटा कार्यक्रम संचालन रहेका हुनेछन् । (	९५%		भएको/नभएको
३२	स्थानीय तहमा वस्ती वा टोल र विद्यालयहरूमा समावेशी आधारमा बाल क्लब गठन भै क्रियाशील न्युनतम वार्षिक ३) वटा बैठक, ३ वटा कार्यक्रम संचालन रहेका हुनेछन् । (	९५%		भएको/नभएको
३३	५ कक्षा भन्दा माथि अध्ययन अध्यापन हुने विद्यालयका व्यवस्थापन समितिमा बालक्लबको प्रतिनिधित्व रहनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
३४	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा बाल क्लब/संजालको प्रतिनिधित्व रहनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
३५	स्थानीय तहमा रहेका बालबालिका सम्बन्धी सरोकारका संरचना / समितिहरूमा १२ देखि १८ वर्षका बालबालिकाको संस्थागत सहभागिता सुनिश्चित गरिएको हुनेछ ।	९०%		भएको/नभएको
३६	बालभेलाबाट माग भै आएका योजनाहरू स्थानीय तहको योजनामा समावेश भएका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
ड.	संस्थागत विकास			
३७	वडानगरपालिका तहमा बालमैत्री स्थानीय शासन /गाउँ/ समितिहरूगठन भै क्रियाशिल रहेका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
३८	स्थानीय तहहरूले आफ्नो लागि बालमैत्री आचार संहिता र नीति नियम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
३९	गाउँपालिका/नगरपालिकामा कम्तिमा एक बाल उद्यान सहितको बालमैत्री सिकाई स्रोत केन्द्र संचालनमा रहेको हुनेछ ।	८०%		भएको/नभएको
४०	बालबालिकाको वस्तुगत विवरण)प्रोफाइल (को आधारमा स्थानीय तहको विकास योजना र बालबालिकाको लागि लगानी योजना तर्जुमा भै कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
४१	स्थानीय तहको योजना तर्जुमा पूर्व वार्षिक रूपमा वडा र गाउँ / नगरपालिका तहमा बालभेला आयोजना गरी बालभेलाको प्राथमिकता तोकेको विषयलाई स्थानीय तहको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा समावेश गरिएको हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
४२	स्थानीय तहमा बालबालिका सम्बन्धी स्थितिपत्र तयारी तथा प्रकाशन र अद्यावधिक भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
४३	प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रहरूले स्थानीय तहले तोकेको न्युनतम मापदण्ड पुरा गरेका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको

४४	विज्ञालयले कक्षा ६ देखि १० सम्मका विद्यार्थीहरूको लागि बालमैत्री, वातावरणमैत्री र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अतिरिक्त कक्षा संचालन गरेका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
४५	आधारभुत शिक्षा पश्चात विज्ञालयका शिक्षाबाट वञ्चित भएका बालबालिकाहरूले जीवन उपयोगी शिक्षा)व्यवसायिक तथा सीपमुलक तालिम प्राप्त (गरेका हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
४६	स्थानीय तहमा रहेका प्रहरी चौकीहरूमा बालमैत्री (कार्यालय) कक्ष वा बालमैत्री सम्पर्क एकाई रहेको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
४७	विद्यार्थी सवार हुने शैक्षिक संस्थाका सवारी साधनहरू स्थानीय तहले तोकेको न्युनतम मापदण्ड अनुसार बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री हुनेछन् ।	१००%		भएको/नभएको
४८	स्थानीय तहको प्रशासकीय कार्यालयमा स्तनपान कक्षको व्यवस्था भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
४९	बसपार्क, सिनेमा हल, हाट बजार, खेल मैदान जस्ता सार्वजनिक स्थलहरूमा बालमैत्री शौचालय र खानेपानी धाराको व्यवस्था भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
५०	स्थानीय तहको विपद् व्यवस्थापन योजनामा विपद्को समयमा बालबालिकाको आवश्यकता सम्बोधन गर्ने प्रावधान समावेश भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको
५१	विपद्को समयमा बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विशेष सहयोगको लागि संस्थागत व्यवस्था भएको हुनेछ ।	१००%		भएको/नभएको

अनुगमनकर्ता निकायको केही सुझाव भए उल्लेख गर्ने:

अनुगमनकर्ता:

मिति:

क्र.स.	नाम	कार्यालय	पद	हस्तान्तरण

नगरपालिका तथा गाउँपालिका समितिद्वारा वडास्तरीय अनुगमनको चेकलिष्ट

वडा नं.:

मिति:

क्र.स.	गतिविधि	वैठक बसेको पटक	अवस्थाहरु
१	बालमैत्री स्थानीय शासन वडा समितिको वैठक		

२	वडा बालअधिकार समितिको बैठक		
३	वडा बालसंजालको बैठक		
४	वडा विपत व्यवस्थापन समिति पुर्नगठन र बैठक		
५	वडा CFLG सम्पर्क शाखामा अध्यन फ्लेक्स टाँसको अवस्था र कुन कुन फ्लेक्सहरु छन?		
६	३३ वटा फाईलमा आधार कागजात संकलनको अवस्था		
७	वडा CFLG प्रवर्धनका लागि वडाले विनियोजन गरेको रकम		
८	मासिक कार्ययोजनाको अवस्था		
९	मासिक प्रतिवेदनको अवस्था		
१०	वार्षिक बालभेला द्वारा योजना तर्जुमाको अवस्था		
११	वडा CFLG समितिको तर्फबाट चेकलिष्ट सहित विद्यालयमा अनुगमनको पटक		
१२	वडा सम्पर्क व्यक्तिको क्रियाशिलताको अवस्था		
१३	४ जना वडा सदस्यको टोल जिम्मेवारी निर्वाहको अवस्था		
१४	वडा सहजकर्ता फिल्डमा मासिक परिचालन भएको दिन – (कार्ययोजना बाट)		
१५	नगर सहजकर्ता द्वारा वडामा पहुच भएको दिन		
१६	वडा बालसंजालद्वारा भएको अतिरिक्त क्रियाकलाप पटक		
१७	जम्मा बालसमूह संख्या र बैठकको अवस्था		
१८	स्वास्थ्य व्य. समितिको बैठक पटक		
१९	विभिन्न समितिमा अर्थपूर्ण बालसहभागिताको अवस्था		

अनुगमकर्ताले दिएका सुझावहरु:

-
-
-

अनुगमनकर्ता:

नाम:

पद:

हस्ताक्षर:

प्रमाणित गर्ने:

.....

वडा अध्यक्ष

हेटौडा उपमहानगरपालिका

२ न. वडा

बालमैत्री स्थानीयशासन अवलम्बन तथा घोषणा र दिगोपनाका लागि विद्यालय स्तरको स्थलगत अनुगमन
चेकलिष्ट

विद्यालय र बालविकास केन्द्रको अनुगमन फारम

शैक्षिक सत्र २०८०

१.विद्यालयको नाम :

२.विद्यार्थी संख्या : जम्मा..... छात्रा:.....छात्र.....

(क)५ वर्षउमेर पुगेका कुल विद्यार्थी संख्या

बालक संख्या	बालिका संख्या

(ख)कक्षा १माभर्ना भएका ५ वर्ष उमेर पुगेकाविद्यार्थी संख्या

बालक संख्या	बालिका संख्या

(क)५ देखि १२ वर्ष उमेर समुहकाकुलविद्यार्थी संख्या

बालक संख्या	बालिका संख्या

(ख)कक्षा १ देखि ८ सम्मअध्ययनगर्ने ५ देखि १२ वर्ष उमेर समुहकाविद्यार्थी संख्या

बालक संख्या	बालिका संख्या

३.शिक्षक संख्या:जम्मा.....शिक्षक.....शिक्षिका.....

४.बालविकास केन्द्रको नाम :

५.सहयोगीकार्यकर्ताको नाम :

६.बालविकास केन्द्रको विद्यार्थी संख्या : जम्मा..... छात्रा:.....छात्र.....

३-४ वर्षको विद्यार्थी संख्या

छात्र संख्या	छात्रा संख्या

बालविकास केन्द्र व्यवस्थापन समिति गठन भए/नभएको

भएको	नभएको

१.बैठक बसेको संख्या :

२.बैठकमाभएको मुख्य निर्णयहरु :

क.

ख.

७.विद्यालयमाव्यवस्थापन समिति गठन भए/नभएको

भएको	नभएको

८.वि.व्य.स.को पदाधिकारीको संख्या:जम्मा.....महिलापुरुष.....बालक.....बालिका.....

९.विद्यालयमाबालसमूहगठन भए/नभएको

भएको	नभएको

(क)भएको भए: बालसमूहमाभएकापदाधिकारीको संख्या:जम्मा.....बालक.....बालिका.....

१०.वि.व्य.स.बैठकमा बालसमूहप्रतिनिधिको सहभागिताभए/नभएको

भएको	नभएको

(क)वि.व्य.स.को बैठकमाबालसमूहबाट आएको मुख्य प्रस्तावहरु :

क.

ख.

ग.

(ख)बालसमूहको प्रस्ताव माथी भएका मुख्य निर्णयहरु :

क.

ख.

ग.

११.विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि अलग अलग शौचालय भए/नभएको

भएको	नभएको

(क).कम्तिमा ६० जना विद्यार्थी बराबर १ का दरले शौचालय भए/नभएको :

छात्र शौचालय संख्या	छात्रा शौचालय संख्या
---------------------	----------------------

--	--

(ख).शौचालयमा साबुनपानीको व्यवस्थाभए/नभएको

भएको	नभएको

(ग).छात्रामैत्री शौचालय भए/नभएको

भएको	नभएको

(घ).विद्यालयमा सेनेटरी प्याडको व्यवस्था भए/नभएको

भएको	नभएको

१२.विद्यालयमा बालमैत्री धारा भए/नभएको

भएको	नभएको

१३.विद्यालयमा लैङ्गिक सम्पर्क शिक्षा भए/नभएको

भएको	नभएको

१४.विद्यालयमा शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्था भए/नभएको

भएको	नभएको

१५.अतिरिक्तक्रियाकलापकालागिवार्षिक क्यालेण्डर बनाएको/नबनाएको

बनाएको	नबनाएको

१६.विद्यालयमाअतिरिक्तक्रियाकलाप संचालनभए/नभएको

भएको	नभएको

(क).भएको भएकति पटक ?

१७.विद्यालयमावालविवाह, बालश्रम, बालयौनदुर्व्यवहार तथाबालअधिकारको विषयवस्तुमाअतिरिक्तकक्षा संचालनहुने गरेको/नगरेको

भएको	नभएको

(क).भएको भएकति पटक ?

१८.विद्यालयमाबालआचारसंहिताको प्रयोग भए/नभएको

भएको	नभएको

१९.विद्यालयमा खेले चौर भए/नभएको ?

भएको	नभएको

चौकको क्षेत्रफल :वर्ग कि.मि.

२०.विद्यालय क्षेत्रभित्रकाविद्यालयउमेर पुगेका सम्पूर्ण बालबालिकाविद्यालयमाभर्ना भएको/नभएको

भएको	नभएको

नभएको भएकतिजना?.....

प्रमाणित गर्ने

अनुगमनकर्ता:

सूचनादाता :नाम ,पद,निकाय

हस्ताक्षर:

हस्ताक्षर

हस्ताक्षर

विद्यालय भित्रको स्थलगत अनुगमन चेकलिष्ट

हेटौंडा उपमहानगरपालिका, २ नं. वडा

विद्यालयको नाम:

मिति:

१. शौचालयको अवस्था

विषय	राम्रो पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
सरसफाई		
पानी, साबुन		
भित्तामा केरमेट		
छात्र/छात्रा मैत्री शौचालय		
छात्रा शौचालय, प्याडको वितरण, उचित विसर्जन		

विद्यालय भित्रको स्थलगत अनुगमन चेकलिष्ट

हेटौंडा उपमहानगरपालिका, २ नं. वडा

विद्यालयको नाम:

मिति:

१. बाल विकास केन्द्र र पुर्व प्राथमिक कक्षाको अवस्था

विषय	राम्रो पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
विद्यार्थी भर्ना र उपस्थिति		
पानी, खाजा		
सरसफाई, जुत्ता राख्ने चर्याक		
शैक्षिक सामग्री र उत्पादन		

विद्यालय भित्रको स्थलगत अनुगमन चेकलिष्ट

हेटौंडा उपमहानगरपालिका, २ नं. वडा

विद्यालयको नाम:

मिति:

१. कक्षाको अवलोकन

विषय	राम्रो पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
पोषाक		
सिकाईको मापन, बोर्ड सम्म पहुँच		
सरसफाई		
बाल अधिकार, बाल समुह, वि. व्य. स. बैठकमा सहभागिता		
भित्तामा केरमेट		

विद्यालय भित्रको स्थलगत अनुगमन चेकलिष्ट

हेटौंडा उपमहानगरपालिका, २ नं. वडा

विद्यालयको नाम:

मिति:

१. खानेपानी, प्राङ्गण अवलोकन

विषय	राम्रो पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
खानेपानीको अवस्था		
सिकाईको मापन, बोर्ड सम्म पहुँच		
सरसफाई		
बाल अधिकार, बाल समुह, वि. व्य. स. बैठकमा सहभागिता		
भित्तामा केरमेट		

विद्यालय भित्रको स्थलगत अनुगमन चेकलिष्ट

हेटौंडा उपमहानगरपालिका, २ नं. वडा

विद्यालयको नाम:

मिति:

१. कार्यालयको व्यवस्थापन अवस्था

विषय	राम्रो पक्ष	सुधार गर्नु पर्ने पक्ष
शिक्षक भर्ना र हाजिरी, पोषाक		
भित्तामा शैक्षिक अभिलेख		
बाल समुह रजिष्टर, वि. व्य. स. रजिष्टर, अतिरिक्त क्रियाकलाप निरिक्षण पुस्तिका		
शैक्षिक सामग्री		

अनुगमनकर्ता :

प्रमाणित गर्ने :
विद्यालय

हेटौडा उपमहानगरपालिका

२ नं. वडा

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा प्रकृयाका लागि फिल्ड स्तरको अनुगमन चेकलिष्ट

बालसमूह/बालसमूह संजाल अनुगमन प्रश्नावली

(अनुगमन कर्ताले आफ्नो परिचय दिने तथा आफु आउनुको कारण बताउने)

१. बालसमूह/बालसंजालको नाम :
क) ठेगाना: वडा नम्बर
२. सुचिकृत भए/ नभएको
३. बालक्लब/बालसंजालमा भएका बालबालिकाको संख्याबालक.....बालिका.....
४. कार्य समिति सदस्यको संख्या.....बालक.....बालिका.....
५. महिनामा एक पटक बैठक बस्ने गरेको छ/छैन.....
छैन भने किन?
६. बालक्लबले हाल सम्म गरेका कार्यक्रमहरू:
१.....
२.....
३.....
७. बालमैत्री सम्बन्धी तालिम/अभिमुखीकरणमा कति जनाले भाग लिएको: छ.....छैन.....
भए कति जना.....
बालक्लबबाट स्थानीय निकायको योजना तर्जुमा संयन्त्रमा सहभागी छ/छैन?..
छ भने के मा.....
८. बालमैत्री स्थानीय शासनको बारेमा थाहा छ ?
बालमैत्री भनेको के हो ल भन्नुस त । उहाँको उत्तर लेखुस छोटकारीमा:

९. बालसमूह सदस्यको केही जिज्ञासा छन् भने उल्लेख गर्नुस :

- १.
- २.

बालमैत्री अनुगमन कार्यमा सहयोग गर्नु भएकोमा धन्यवाद ।

मिति:

१०. अनुगमन कर्ताको अन्य केही सुझाव भए उल्लेख गर्ने

- १.
- २.
- ३.

अनुगमनकर्ता

क्र.स.	नाम	कार्यालय	पद	हस्ताक्षर

हेटौंडा उपमहानगरपालिका

२ नं. वडा

बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा दिगोपनाका लागि फिल्ड स्तरको अनुगमन चेकलिष्ट

बालमैत्री स्थानीय शासन घरघुरी अनुगमन प्रश्नावली

(अनुगमनकर्ताले आफ्नो परिचय दिने तथा आफु आउनुको कारण बताउने)

१. घरमुलीको नाम:

क) ठेगाना: वडा नम्बर,, टोल

२. परिवार संख्या: महिला पुरुष..... जम्मा.....

क) उमेरगत संख्या:

उमेर	बालक	बालिका	उमेर	पुरुष	महिला
१ वर्ष मुनि			१९-६० वर्ष सम्मका		
१-२ वर्ष सम्मका			६० वर्ष माथीका		
५ वर्ष मुनिका					
५-१२ वर्ष मुनिका					
१२-१८ वर्ष सम्मका					

ख) पेशामा संलग्न : कृषि..... व्यापार..... रोजगारी..... अन्य.....

ग) शौचालय: छ..... छैन..... छ भने पक्की..... कच्ची.....

शौचालयमा पानीको प्रबन्ध: धारा....., टंकी....., बाल्टी.....

शौचालयमा छेस्केनी बाल सुलभ (छ/छैन)

घ) खानेपानी सुविधा: धारा..... इनार..... कुँवा.....

धारामा वा धारा नजिकै साबुन राख्ने ठाउँ छ/छैन:

खानेपानी छोपेको छ/छैन:

हात धुने स्थान व्यवस्था र विधिको जानकारी (छ/छैन).....

ड) नूनको प्रयोग

आयोडिन..... ढिका..... अन्य.....

प्रयोग विधि: खाना पकाउने बेला नून कतिबेला राख्ने गरेको..... १. पहिलै २. पकाइसकेपछि

नून राख्ने बट्टा छोपेको: छ..... छैन.....

च) ५ वर्ष मुनीको बालबालिकाको जन्मदर्ता भएको:

क्र.स.	नाम	दर्ता ठेगाना

छ) गर्भवती: भएको..... नभएको..... भएमा कति जना.....

गर्भजाँच गराएको (छ/छैन).....

टि.डि लगाएको (छ/छैन).....

ज) १ वर्ष भरीमा सुत्केरी भएकाको संख्या:

आइरन चक्री: खाएको..... नखाएको

सुत्केरी भएको स्थान: अस्पताल.....स्वास्थ्य संस्था.....

घर (स्वास्थ्य कर्मीको): उपस्थिति..... अनुपस्थिति.....

सुत्केरी जाँच गराएको (छ/छैन)..... छ भने कति पटक.....

बच्चालाई लगातार ६ महिना स्तनपान गराएको: छ.....छैन.....

स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको सेवा प्राप्त गरेको (छ/छैन):

- झ) २ वर्ष मुनीका बच्चाको खोपको मात्रा पूरा गरेको
खोप कार्ड: छ..... छैन.....नभएको कारण.....
- ञ) भिटामिन ए खाएको (छ/छैन):छैन भने किन?
- एच.आइ.भी. संक्रमितले ए.आर.भी.: लिएको.....नलिएको.....
- ट) ३-४ वर्षका बालबालिका बाल विकास भर्ना (संख्या).....
- ठ) ५ वर्ष देखि १२ वर्षका बच्चा विद्यालय भर्ना भएका छन् ? संख्या.....
- ड) १२ वर्ष देखि १८ वर्षका बच्चा बालक्लबमा सामेल छन् ? संख्या.....
- ढ) घरमा काम गर्न बालबालिका राखेको (छ/छैन)
छ भने नाम.....उमेर.....स्थान.....
- ण) आफ्नो १८ वर्ष सम्म उमेरको बालबालिका अन्यत्र काममा पठाएको: छ.....छैन.....
- छ) भने नाम.....उमेर.....स्थान.....
- त) १ वर्ष भरीमा कसैको विवाह भएको: छ.....छैन.....
- छ भने: पुरुषको उमेर.....महिलाको उमेर.....
- थ) घरबाट विद्यालयको दुरी/समय:

	बाल विकास	प्रा. वि.	नि.मा वि.	मा.वि.
दुरी				
लाग्ने समय				

- द) बालबालिकालाई घरको निर्णय प्रक्रियामा सहभागी बनाउने गरेको: छ.....छैन.....
- खास बालबालिकाको सल्लाहमा गरेको कुनै काम
१.....
२.....
- ध) बालबालिका विरुद्ध घरेलु हिंसा हुने गरेको (छ/छैन)
छ भने कस्तो खालको हिंसा.....
- न) १ वर्ष भरीमा कसैको मृत्यु भएको: छ.....छैन.....
- छ भने मृत्यु दर्ता गरेको छ छैन
- छ भने

क्र.स.	नाम	उमेर	देहावसन मिति	कारण

- म) घरमा बालबालिकाको लागि खेलकुद/मनोरञ्जनको साधन: छन्.....छैनन्.....
- छ भने १.....
२.....
३.....
४.....

प) करेशावारी : छ.....छैन.....

छ) भने विषादी रासायनिक मल प्रयोग: छ.....छैन.....

फ) बालमैत्री सम्बन्धी तालिम/अभिमुखीकरणमा कति जनाले भाग लिएको: छ.....छैन.....

भए कति जना.....

घर परिवारबाट बालबालिका स्थानीय तहको योजना तर्जुमा संयन्त्रमा सहभागी छ/छैन?

छ भने के मा.....

ब) बालमैत्री भनेको के हो ल भन्नुस त । उहाँको उत्तर लेखुस छोटकारीमा:

भ) घरमुलीको केही जिज्ञासा छन् भने उल्लेख गर्नुस:

१.

२.

बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी अनुगमनमा सहयोग गर्नु भएकोमा धन्यवाद ।

मिति

म) अनुगमनकर्ताको अन्य केही सुझाव भए उल्लेख गर्ने

१.

२.

३.

अनुगमनकर्ता:

क्र.स.	नाम	कार्यालय	पद	हस्ताक्षर

हार्दिक धन्यवाद !!!!